

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ψηφιακή αναπαράσταση μνημείων

Πριν από μερικά χρόνια η κινηματογραφική ταινία "Τα σαγόνια του καρχαρία", που ανέπτυξε ψευδαισθητικά, με χρήση ειδικών γυαλιών, την τρίτη διάσταση της εικόνας στον θεατή, προκάλεσε ριπή συγκίνησης στο φιλοθέουμο κοινό. Μια παρόμοια υψής εμπειρία επιχειρεί να προσφέρει το Ίδρυμα Μειζώνας Ελληνισμού (IME) στους επισκέπτες που δοκιμάζουν εικονικές περιηγήσεις σε αρχαία μνημεία και πόλεις που δεν υπάρχουν πια.

Το σύστημα προβολής εικονικής πραγματικότητας είναι το νέο απόκτημα του Πολιτιστικού Κέντρου του ΙΜΕ, το οποίο αποτελείται από οθόνη προβολής στο μέγεθος και το σχήμα ενός σχεδιαστικού τραπεζιού. Με τη βοήθεια στερεοσκοπικών γυαλιών ο επισκέπτης έχει την αίσθηση ότι "βυθίζεται" στο περιβάλλον που δημιουργούν τα ψηφιακά γραφικά, και με ένα τηλεχειριστήριο κατευθύνει ο ίδιος την περιήγησή του στο χώρο και συμμετέχει ενεργά στην εξερεύνηση. Η αναπαράσταση των αρχαίων μνημείων και πόλεων είναι έργο εξειδικευμένης επιστημονικής ομάδας, η οποία βασίζεται σε υλικό από έρευνες και ανασκαφές, για να ανασυνθέσει εικονικά το παρελθόν.

Το σύστημα της εικονικής πραγματικότητας του ΙΜΕ θα συγκινηθεί σίγουρα τους λάτρεις της τεχνολογίας και της ψευδαισθησίας, ενώ ίσως αφήσει αδιάφορους εκείνους που θεωρούν τη φαντασία πιο γλαφυρή.

A. M.

Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, θέλοντας να τιμήσει τους ευεργέτες και χορηγούς του Ίδρυματός, καθώς και τους καλλιτέχνες και συλλέκτες που έχουν δωρίσει έργα τους στη συλλογή του, παρουσίασε το νέο κατάλογο της μόνιμης συλλογής του. Το Μακεδονικό Μουσείο, συμπληρώνοντας είκοσι χρόνια ζωής, αποτιεί φόρο τιμής στον Αλέξανδρο Ιόλα (ο οποίος δώρισε το πρώτο μέρος της συλλογής) και στους μετά το 1960 καταξιωμένους Έλληνες και ξένους καλλιτέχνες, οι οποίοι με τις δωρεές των

έργων τους έβαλαν τις βάσεις για τη δημιουργία του Μουσείου. Παράλληλα ο κατάλογος, εκτός από τις φωτογραφίες των έργων της συλλογής και τα βιογραφικά των καλλιτεχνών, περιέχει και κείμενα ιστορικών τέχνης, καθώς και ιστορικά στοιχεία για τις δραστηριότητες του Μουσείου (εκθέσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, εκδηλώσεις, εκδόσεις κ.ά.).

Τα Laser στην υπηρεσία των έργων Τέχνης

Το Μουσείο Μπενάκη παρουσίασε για πρώτη φορά στον Τύπο και την επιστημονική κοινότητα τα πρώτα αποτελέσματα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Προγράμματος Standards, Measurements & Testing (SMT) "LASERART", που υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και θα ολοκληρωθεί τον Οκτώβριο του 1999. Αντικειμενικός σκοπός του προγράμματος είναι να αναπτύξει και να εφαρμόσει προηγμένες, μη καταστροφικές, οπτικές τεχνικές μέτρησης και διάγνωσης μη ορατών αποκαλλήσεων και ρωγμών στη συντήρηση των έργων τέχνης.

Αληθινά έργα τέχνης, αλλά και δείγματα, χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια των πειραμάτων -τα οποία είναι τόσο σε εργαστηριακό περιβάλλον όσο και σε πραγματικές συνθήκες- με τα δύο οπτικά συστήματα: α) Laser Doppler, μετρούμενη δόνηση με ανάλυση υψηλής συχνότητας στην επιφάνεια του έργου, β) Ανακλαστογραφία υπέρυθρου laser και γ) Ολογραφική συμβολομετρική απεικόνιση με σύμφωνο φως laser.

Η ομάδα έρευνας του "LASERART" συγκροτείται από πέντε φορείς:

- Το Τμήμα Μηχανικής του Πανεπιστημίου της Ανκόνα, που είναι και ο συντονιστής φορέας.
 - Το Ινστιτούτο Ηλεκτρονικής Δομής και Λείψερ του ΙΤΕ της Κρήτης.
 - Το Μουσείο Μπενάκη στην Αθήνα.
 - Το Εργαστήριο Συντήρησης Ιστορικών Μνημείων (LRMH) στο Παρίσι.
 - Την Omtron Ltd του Λονδίνου.
- Η επίσημη παρουσίαση του προγράμματος πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή, 26 Μαρτίου, στο Μουσείο Μπενάκη.

Έλληνες σκηνογράφοι ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα

Την Τετάρτη 31 Μαρτίου 1999 εγκαινιάστηκε στο Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Αθηνών

(Κτίριο Κωστή Παλαμά, Ακαδημίας 48) έκθεση με θέμα "Έλληνες σκηνογράφοι-ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα".

Η έκθεση αυτή ανοίγει ένα σημαντικό, αλλά παραμελημένο, κεφάλαιο της ιστορίας του νέου ελληνικού θεάτρου: το κεφάλαιο της σκηνογραφίας και της ενδυματολογίας του αρχαίου δράματος στη σκηνή του 20ού αιώνα. Σκοπός της είναι να σκιαγραφήσει τις παραδόσεις, τους προβληματισμούς και τη συμβολή των Ελλήνων σκηνογράφων-ενδυματολόγων στη σκηνική παρουσίαση του αρχαίου δράματος. Αυτό γίνεται με τα εκθέματα και τον κατάλογο-βιβλίο, ο οποίος καλύπτει ένα μέρος του κενού της ελληνικής βιβλιογραφίας πάνω στο θέμα αυτό.

Η έκθεση "Έλληνες σκηνογράφοι-ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα", με τον κατάλογο της, θέτει το θέμα για τη συμπλήρωση του υλικού που συγκεντρώθηκε και την διεύρυνσή του με νεότερα στοιχεία, όσο ασκούν δραστηριότητα ή βρίσκονται στη ζωή οι καλλιτέχνες-δημιουργοί και οι στενοί τους συνεργάτες. Ανοίγει επίσης το δρόμο για την εφεξής καταγραφή των όσων σημαντικών γίνονται κάθε χρόνο στον τομέα αυτόν, τόσο μέσα όσο και έξω από τα ελληνικά σύνορα.

Προβληματικά τα στέγαστρα

Η ανανομή της μελέτης για τη δημιουργία στεγαστρου στον τύμβο των Στρατιωτικών στη Βεργίνα έφερε στην επιφάνεια σειρά προβλημάτων που αντιμετωπίζουν πολλά ταφικά μνημεία.

Παράδειγμα, οι βασιλικοί τάφοι της Βεργίνας, οι οποίοι αντιμετωπίζουν πρόβλημα στον ζωγραφικό τους διακόσμο εξαιτίας των διακυμάνσεων της υγρασίας και της θερμοκρασίας.

Αναφερόμενος στα προβλήματα αυτά ο Ν. Μίνως εξέφρασε τις επιφυλάξεις του για το πώς διατηρούνται τα μνημεία, τόνιζοντας ότι "οι αλλοιώσεις είναι ορατές και δεν μπορεί η προστασία των μνημείων να στηριχτεί σε τεχνολογικές κατασκευές. Πρόκειται για ταφικά μνημεία, τα οποία δέχονται μεγάλες επεμβάσεις προκειμένου να γίνουν επισκέψιμα (αφαιρείται όλο το χώμα που τα περιβάλλει)".

Ο ναός του Διός

Τα τελευταία χρόνια ήρθε στο φως μια άγνωστη οικοδομική φάση του ναού του Ολυμπίου Διός στην Αθήνα, που επιβεβαιώνει ότι ο μαρ-

μάρμορι αυτός γιγάντας δεν είναι έργο των ρωμαϊκών χρόνων. Το σχέδιο και οι διαστάσεις της κρηπίδας του ναού, ο τρόπος καταργασίας των μαρμάρων και η υψηλή ποιότητα καταργασίας των λίθων του σιδηρού μοιάζουν με των ιμνησιών της Ακρόπολης και πιστοποιούν ότι ο αρχαίος του Ολυμπίου είναι έργο κλασικών χρόνων· δεν μπορεί να είναι νεότερο από την εποχή του Λυκούργου.

Στο τελευταίο τεύχος της περιοδικής έκδοσης *Ανθέμιον*, που εκδόθηκε η Ένωση φίλων Ακρόπολης, δίνεται ευρύτερη δημοσίευση στα αποτελέσματα των ερευνών που ξεκίνησε το 1985 ο αρχιτέκτων Μανώλης Κορρές, με σκοπό την περιουλολή κάποιων μαρμάρων που πιθανόν να ανήκουν στα ιμνησία της Ακρόπολης.

Σύμφωνα και με τα νέα ευρήματα, η ανέγερση του ναού του Ολυμπίου Διός, που ήταν ημιτελής, αλλά συνεχίστηκε επί Αντιόχου Επιφανούς (176-165 π.Χ.) από τον αρχιτέκτονα Κοσσοπίου, ο οποίος ήταν υπεύθυνος για την εφαρμογή του προϋπάρχοντος σχεδίου – την εποχή του Αντιόχου αποπερατώθηκε ο στόκος, στήθηκαν οι περισσότεροι κίονες και τα αντίστοιχα επιστύλια και το έργο σταμάτησε ενάν. Μάλιστα ο Σίλλας, μάτρωε το 86 π.Χ., αφιέρωσε από το Ολυμπείο κάποιους κίονες και τους έστειλε στο ναό του Διός Καπιτωλίου στη Ρώμη.

Το έργο αποπερατώθηκε ενάμιση αιώνα αργότερα, επί αυτοκράτορος Αδριανού, ο οποίος και αφιέρωσε ένα κολοσσιαίο διαστάσεων χρυσελεφάντινο άγαλμα του Διός και πρωτόταπτος στα εικονίδια. Με την κατασκευή του Ολυμπίου εξαντλήθηκε το πεντελεκό μισόμαρο από την περιοχή των Βηλίων, αλλά η μοίρα του ήταν να αποτεθεί με τη σειρά του επί πολλούς αιώνες το νταμίρι στην άκρη της Αθήνας. Ως έργο τεχνολογίας εμφανίζεται ο αρχαϊκό, πωρίως ναός του Ολυμπίου Διός, η κατασκευή του οποίου ξεκίνησε το 529 π.Χ., επί Πεισιστράτου, διασώθηκαν δε και τα ονόματα των αρχιτεκτόνων Αντισιάττι, Κάκισαρχου, Αντιμαχίδη και Πυριώου, που έδωσαν στο ναό τα θεμέλια και τις γιγάντιες διαστάσεις του.

Νέα Υόρκη: 6.000 τ.μ. Ελλάδα

Ένα από τα μεγαλύτερα μνησεία του κόσμου, το Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης (MET), με τα 2.000.000 εκθέματα από όλο τον κόσμο, ετοιμάζεται να υποδεχθεί τον 21ο αιώνα (το 2003) με επτά νέες ανακατασκευές αι-

θουσες, συνολικής έκτασης 6.000 τ.μ., για τις αρχαίες ελληνικές συλλογές, οι οποίες αποτελούνται συνολικά από 35.000 ελληνικά εκθέματα όλων των εποχών. Αυτό υπήρξε και το έναυσμα για τη δημιουργία μιας νέας βυζαντινής πτέρυγας.

Η είδηση που ενδιαφέρει την Ελλάδα από την τεράστια αυτή επιχείρηση του Μετροπολιταν, συνολικού προϋπολογισμού 90 εκατ. δολαρίων, είναι ότι η ανακαίνιση οφείλει πολλά στους Έλληνες δωρητές συλλογών, οι οποίοι θα δρουν σαν πρέσβεις του τόπου μας.

Ο γλύπτης Στέλιος Τριάντης

Ο Στέλιος Τριάντης, ο γλύπτης που αποκατέστησε πολλά από τα ωραιότερα και σπουδαιότερα αρχαία αγάλματα, πέθανε την Παρασκευή 5 Μαρτίου 1999 από διάτρησή στομάχου, σε ηλικία 68 ετών.

Εργάστηκε ως γλύπτης και συντηρητής στην Αρχαιολογική Υπηρεσία επί τριάντα χρόνια (1956-1986). Με τη μακρόχρονη πείρα του και την καλλιτεχνική του ιδιότητα απέδωσε έργο ουσιαστικό και μοναδικό. Στις σημαντικότερες εργασίες του περιλαμβάνονται: η κατασκευή των εκκλησιών για τις Καρυτιές και η φιλοτέχνηση των αντιγράφων για το Ερέχθειο, η αναστήλωση της Σφίγγας των Παξίων και των γλυπτών του Δαδούχου στους Δελφούς, η επανέκθεση των κλασικών και ελληνιστικών γλυπτών του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, η συντήρηση των αετωμάτων του ναού του Ολυμπίου Διός, της Νίκης του Παιανίου, του Ερμή του Προξενέλου, συντηρήσεις και αναστήλωση στη Ραϊνούνα, στη Βραυρώνια, στην Επίδαυρο, στο Ηρώδειο, στο Ηραίο, στο Νυμφραίο και αλλού. Είχε εργασθεί στο Λουβρό και στο Μουσείο των Κονσερβατόρι στη Ρώμη. Για την προσφορά του τιμήθηκε με βραβείο από την Ακαδημία Αθηνών.

Η Αφροδίτη θα αποκτήσει χέρια

Τεχνική "παρωνυγής" μαρμάρινη μπορεί να αποκαταστήσει ακρωτηριασμένα αγάλματα.

Το μάρμαρο-ασβεστόλιθος που κρυσταλλοποιείται κάνει χρώμα για να φτάσει στην τελική του μορφή. Οι επιστήμονες όμως βρήκαν τον τρόπο να δημιουργούν κρυστάλλους μαρμάρων μέσα σε δύο έως τέσσερα λεπτά. Με τη νέα τεχνική, εκτός από τη συμπλήρωση μελών ή τμημάτων αρχαίων

γλυπτών, το κοινό θα μπορεί πλέον και να αγίζει τα αντίγραφα αποτυπωμάτων της αρχαίας γλυπτικής, που μέχρι τώρα, για να μη φθαρούν και για λόγους ασφαλείας, φυλάσσονταν σε γυάλινο κλωβό.

Ο Τζόν Λάρσον, διευθυντής του τμήματος Συντήρησης Γλυπτών του Κέντρου Συντήρησης Εθνικών Μουσείων και Γκαλερί στη Βρετανία, τονίζει πως οι έρευνες ο' αυτόν τον τομέα δείχνουν ότι η Τεχνική αυτή είναι χημικά συμβατή με το αρχικό υλικό, επιτρέπει στο μάρμαρο να αναπνέει, δεν αλλάζει το χρωματισμό του ή την πατίνα του χρόνου και επιτρέπει την επανεπιεξεργασία.

Εξαιτίας της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, σε πολλά γλυπτά το μάρμαρο μετατρέπεται σε μια "μάζα από γάχαρη", η οποία δεν αγίζει χωρίς να χυθεί μέρος των αρχικών υλικών. Μέχρι τώρα η επεξεργασία ήταν ακριβή και προσωρινή (με συνθετικές ρητίνες και βερνίκια, ακρυλικά ή πλαστικά), και μετά από 15 χρόνια η σημαδία της διάλυσης ήταν πάλι εμφανής. Ειδικότερα το πλαστικό δεν μπορεί να αποκαλλυθεί γιατί εισχωρεί στους πόρους, ενώ οι ρητίνες σκουραίνουν το χρωματισμό. Η νέα τεχνική έδειξε πως ο συνδυασμός διαλυμάτων ασβεστίου, κρυστάλλων μαρμάρου και νερού, δόλωσαν ψεκαστεί στην επιφάνεια ενός γλυπτού απορροφάται γρήγορα. Ο δε ψεκασμός με ζεστό διοξείδιο του άνθρακα στο "υπό" υλικό προκαλεί τη δημιουργία κρυστάλλων που δεν εξωρίζουν από το αρχικό υλικό.

Το επόμενο βήμα των ερευνών είναι ο σχεδιασμός εξοπλισμού για τον ψεκασμό που θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε σκαλωσιές για την αποκατάσταση τμημάτων ιμνησιών και ναών. Με τα νέα τεχνολογία θα μπορούν να συμπληρώνονται ακόμα και χάλκινα ή μπρούτζινα γλυπτά με τη χρήση σκόνης μετάλλου και καλουπιών.

Κατά τον Λάρσον, η τεχνική είναι συναρπαστική, και ο' αυτό συμφωνούν και οι παραχαράκτες έργων τέχνης, οι οποίοι γίνονται όλο και πιο εξειδικευμένοι καθώς ενθαρρύνονται για τις νέες τεχνικές πολύ πριν από τους συντηρητές.

Ας σημειωθεί πως η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται ήδη εδώ και πολλά χρόνια στα ιμνησία της Ακρόπολης από Έλληνες επιστήμονες, με φάση σε συνεργάτες του, είχαν δημοσιεύσει από το 1991-1996 τις νέες μεθόδους, και μάλιστα στις 17.1.97 τους απενεμήθη, από τον Οργανισμό Βιοχημικής Ιδιοκτησίας σχετικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

Δέκα αιώνες Μακεδονία σε αρχαιολογικό πάρκο

Έναν μοναδικό χώρο αρχαιολογικών ευρημάτων και ανασκαφών, στον οποίον αποκαλύπτεται ο λαμπρός πολιτισμός που είχαν αναπτύξει οι Μακεδόνες επί δεκά και πλέον αιώνες, αποτελεί το αρχαιολογικό πάρκο του Δίου. Το πάρκο προβάλλει στον επισκέπτη τη διαχρονική ιστορία των χώρων, από την Εποχή του Σιδήρου έως την Παλαιοχριστιανική περίοδο.

Όπως ανέφερε ο καθηγητής κ. Παντεριμάκης, μεγάλος στόχος ήταν η ίδια η πόλη του Δίου. Τα περίτεχνα ευρήματα δείχνουν πως οι Μακεδόνες ήταν οργανωμένοι και είχαν πολιτισμό. Επίσης, έχουν ανασκαφεί τα τείχη της πόλης σε όλη τους σχεδόν τη διαδρομή. Κατά συνέπεια, έχει βρεθεί η πλήρης μορφή μιας αρχαίας πόλης με δημόσια και ιδιωτικά κτίρια και με επιφανέστερο από αυτά την έπαυλη του Διονυσίου. Το σημαντικότερο για τους αρχαιολόγους είναι ότι ο χώρος έχει μετατραπεί σε αρχαιολογικό πάρκο με ελεγχόμενη διαχείριση, χωρίς να προσβάλλεται η αυθεντικότητα των μνημείων και του τοπίου.

Στην παλαιοχριστιανική φάση του Δίου διακρίνεται η μετάβαση στο χριστιανισμό. Και η οργάνωση των πολιτισμικών χώρων του κέντρου δείχνει ότι η πόλη ήξερε να οργανώνει θεσμικές ή αθλητικές εκδηλώσεις και πανηγύρεις.

Τα πιο εντυπωσιακά ευρήματα είναι το θρησκευτικό στην έπαυλη του Διονυσίου, το μουσικό όργανο "υδραυλίσκος", που είναι ο πρόγονος του εκκλησιαστικού οργάνου, καθώς και το όργανο "νάβλα". Οι ηγέτες μιλούν για τις Μούσες και τον Ορφέα στην περιοχή. Θα έλεγε κανείς πως είναι ωραία παραμύθια. Αποδεικνύεται όμως ότι οι κάτοικοι τα ζούσαν.

Ο Βρετανός καθηγητής που μελέτησε τα έθιμα της αρχαίας Κρήτης

Ο Βρετανός καθηγητής Ρόναλντ Γουίλετς, που μελέτησε τα έθιμα της αρχαίας Κρήτης, πέθανε σε ηλικία 84 ετών. Ξεκίνησε την ακαδημαϊκή του καριέρα το 1946 και εργάστηκε επί σαράντα χρόνια ως καθηγητής στο Τμήμα Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Μπέρμιγχαμ. Η συγγραφική του πορεία ξεκίνησε το 1955 με την *Αριστοκρατική κοινωνία στη αρχαία Κρήτη*. Εργάζομαι πολλές μονογραφίες με θέμα τις διάφορες εκδηλώσεις της ζωής των Κρητών. Το 1967 εκδόθηκε το πιο σημαντικό του έργο, *Ο Κώδικας της Γόρτυνας*.

Σπουδαίο βυζαντινό εύρημα

Στην καρδιά της Θεσσαλονίκης, στην αυλή της Μονής Αγίας Θεοδώρας, οι αρχαιολόγοι της 9ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων αποκάλυψαν τμήμα ενός βυζαντινού ναού με μεταβυζαντινές φάσεις. Τα ερωτήματα που δημιουργούνται, και στα οποία θα δοθεί απάντηση μετά την ολοκλήρωση της ανασκαφής, είναι, αν πρόκειται για το καθολικό της μονής του Αγίου Στεφάνου, όπου μόνασε η Αγία Θεοδώρα στα τέλη του 9ου αιώνα, ή για μεταγενέστερη εκκλησία που κτίστηκε προς τιμήν της. Το εύρημα θεωρείται σημαντικό κυρίως για την τοπογραφία της βυζαντινής Θεσσαλονίκης, καθώς βρίσκεται στην αγορά, σε μια περιοχή όπου δεν έχουν βρεθεί αξιόλογα αρχαιολογικά λείψανα. Το υποστυλωμένο τμήμα της μεγάλης εκκλησίας θα διατηρηθεί στο υπόγειο της νέας πτέρυγας, που πρόκειται να ανεγερθεί και να φιλοξενήσει αγιολογικό κέντρο και ξενώνες.

Νεολιθικά κοσμήματα

Έληξε στο τέλος Απριλίου η έκθεση "Κοσμήματα της ελληνικής προϊστορίας - ο νεολιθικός θησαυρός", που είχε πρωτοκοίσει στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο το Δεκέμβριο του 1998. 54 νεολιθικά αντικείμενα, που είχαν κατασχεθεί από αρχαιοκαπήλους το φθινόπωρο του '97, παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά στο κοινό, μεταξύ τους και ένα δακτυλίσιο, το μεγαλύτερο που έχει βρεθεί στη χώρα μας.

Τα ευρήματα αυτά αύξησαν τον αριθμό των χρυσών αντικειμένων της Νεολιθικής εποχής που έχουν βρεθεί στην Ελλάδα. Ο θησαυρός χρονολογείται στην τελική Νεολιθική ή Χαλκολιθική εποχή (4500-3300 π.Χ.). Οι σύνθετες ερσηρές είναι άγνωστες.

Μουσεία του Μετρώ

Εκατό περίπου πρωτότυπες αρχαιότητες, από τις χιλιάδες που έφεραν στο φως οι ανασκαφές του Μετρώ στο κέντρο της Αθήνας, θα εκτεθούν ενδεικτικά (μαζί με διπλάσια περίπου αντίγραφα των ευρημάτων της ανασκαφής αλλά και άλλων αρχαιοτήτων) στη μουσειακή έκθεση του Μετρώ στο Σύνταγμα και στους σταθμούς της Ακαδημίας και του Ευαγγελισμού, οι οποίοι πρόκειται να παραδοθούν στο κοινό στο τέλος του 1999.

Λόγω των μικρών χώρων εκ-

θεσης, δεν κρίθηκε σκόπιμη η παραχώρηση πρωτότυπων ευρημάτων υψηλής ποιότητας, αφού η παρουσίαση θα ήταν "υποβαθμισμένη και αποστασιοποιητή", ανάμεσα σε περαστικούς, διαφημιστές, καταστήματα και άλλα στοιχεία της ζωής του σταθμού.

Στο Σύνταγμα, που θα είναι ο κεντρικός σταθμός, ο εκθεσιακός χώρος περιορίζεται σε 500 τ.μ. Θα εκτίθεται τμήμα του λεγόμενου Παισιστράτειου αγωγού, τμήμα ψηφιδωτού που βρέθηκε στην είσοδο του Ερευνητικού "Μεγάλη Βρετανία" κ.ά. Στην Ακαδημία θα έχει λάρνακες και αγγεία και στο σταθμό του Ευαγγελισμού ευρήματα από ταφές, μεγάλα κυρίως, κ.ά.

Τα αρχαία αρχιτεκτονικά ευρήματα της πλατείας Σύνταγματος θα εγκατασταθούν σε χώρο του Πανεπιστημίου, στο Ζωγράφειο.

Ενδιαφέρουσες προτάσεις, για το μέλλον όμως, υπάρχουν για τους σταθμούς του Μετρώ. Στου Μακρυγιάννη -σταθμός του Ολυμπίου, η, όπως προτείνεται τώρα, της Ακρόπολης- θα υπάχξει μια ολοκληρωτή "εισαγωγική έκθεση", όπως στο σταθμό του Λούβρου, με αντίγραφα έργων του Μουσείου Ακρόπολης, και στο σταθμό Μοναστηρακίου υπάρχει η σκέψη να δημιουργηθεί διαφανές υπόγειο τούνελ που θα συνδέει τον παλιό με τον καινούριο σταθμό.

Το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, την άνοιξη Σύνταγματος θα φιλοξενήσει σε μια μεγάλη σημαντική έκθεση τα ευρήματα, μαζί με παραστατικά πανό, στα οποία θα εικονίζονται όλη η τοπογραφία και η ιστορία της αρχαίας Αθήνας που ανασκάφηκε για τα έργα του Μετρώ.

Η έρευνα των ελληνικών σπηλαίων

Τον Οκτώβριο του 1977, με προεδρικό διάταγμα, ιδρύθηκε η Εφορεία Παλαιονθρωπολογίας - Σπηλαιολογίας, που αποτελεί ειδική περιφερειακή μονάδα του υπουργείου Πολιτισμού, με έδρα την Αθήνα και δικαιοδοσία σε ολόκληρο τον ελληνικό χώρο. Τον Ιούνιο του 1983, με υπουργική απόφαση, χαρακτηρίστηκαν τα σπήλαια (τα οποία ανέρχονται σε 7000 σε όλη την Ελλάδα) ως αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς.

Έργο της Εφορείας, είναι η έρευνα, η ανασκαφή, η μελέτη και η προστασία των σπηλαίων. Η Εφορεία Παλαιονθρωπολογίας - Σπηλαιολογίας συγκαταλέγεται στο προσωπικό της ειδικώς επιστημονικές, γεωλόγους, βιολόγους, παλαιοντολόγους, προϊστοριολόγους, της κλασικής αρχαιολογίας και άλλων.

λυν ειδικότητες, απαραίτητες για την προώθηση του έργου της.

Στις 15.3.1999 εγκαινιάστηκε από την προισταμένη της Εφορείας κ. Βιβή Βασιλοπούλου, Έκθεση φωτογραφιών των Ελληνικών Σπυλαίων, που κράτησε μια βδομάδα. Η έκθεση έγινε στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Τρικλαίων, σε συνεργασία με τον Φιλολογικό, Ιστορικό, Λογοτεχνικό Σύνδεσμο (ΦΙΛΟΣ) Τρικλαίων, υπό την αιγίδα του δημάρχου.

Από τα 7.000 ελληνικά σπήλαια η Εφορεία έχει ερευνησει μόνο τα 17. Όσο κι αν φαίνεται μικρός ο αριθμός, οι εργασίες στα σπήλαια αυτά καλύπτουν ευρύτατο πολιτισμικό φάσμα, που εκτείνεται χρονικά από την Παλαιολιθική εποχή ως τους βυζαντινούς χρόνους.

— Προκειμένου να αναδειχθεί ο πλούτος αυτός της χώρας μας, η Κοινότητα Επιχείρησης και η Κοινότητα Καστρινών Καλαβρύτων συνεργάζονται για τη δημιουργία Βιοσπηλαιολογικού Εργαστηρίου. Όπως τονίζει η κ. Βασιλοπούλου, ο χώρος για σωστή διεξαγωγή εκπαιδευτικών προγραμμάτων θα ήταν ένα ειδικό Μουσείο Σπυλαίων, πράγμα που έχει προταθεί και για την Πολιτιστική Ολυμπιάδα. Το έργο θα αποκτήσει μεγάλη και πολλαπλή σημασία, ως χώρος δε για το Μουσείο αυτό έχει προταθεί το εργοστάσιο ΦΙΕ, προς το τέρμα της οδού Πατριών.

Αισιοδράμα για τον τάφο του Μ. Αλεξάνδρου

Ένα μεγάλων διαστάσεων κτίσμα, σε βάθος 2 μέτρων, από μαρμαρο ή αλάβαστρο, υλικό που χρησιμοποιούν σε ινιμιεδιέτες κατασκευές, όπως τάφοι για ιδιαίτερα σημαντικούς αξιωματούχους, δημιουργεί μεγάλη αισιοδράμα για την αποκάλυψη του τάφου του Μ. Αλεξάνδρου.

Οι ενθαρρυντικές ενδείξεις περιμένονται στο πόρισμα της γεωφυσικής έρευνας, που βλέπει για πρώτη φορά το φως της δημοσιότητας. Η ανασκαφή, που άρχισε το Σεπτέμβριο του '98 από την ομάδα του καθηγητή του Πανεπιστημίου Αλεξάνδρειας κ. Φαούδι Ελ Φακρνώτα, έγινε από την ομάδα του Γεωφυσικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Πατρών, υπό τη διεύθυνση του καθηγητή κ. Στ. Παπαμανιπούλου, θα δώσει απάντηση σε πλήθος ερωτήματα.

Η ελληνιστοανατολική αρχαιολογική ομάδα άρχισε την ανασκαφή στην περιοχή Σάντιμι της Αλεξάνδρειας το Σεπτέμβριο 1998, χάρη στην επιμονή και την προηγούμενη εργασία της κ. Παπακώστα.

Όλα ξεκίνησαν από ένα αρχαιολογικό συνέδριο το 1995 στην Αλεξάνδρεια, στο οποίο ο αρχαιολόγος κ. Φακαρόνι ανέπτυξε τις απόψεις του για τον τόπο στον οποίο πιστεύει ότι βρίσκεται ο τάφος. Η κ. Παπακώστα σκέφτηκε ότι και οι Έλληνες, μερικοί και πρέπει να βοηθήσουν. Εκτός της χρηματοδότησης του Οργανισμού της Πολιτιστικής Υπηρεσίας "Θεσσαλονίκη 1997" και του Υπουργείου Πολιτισμού, στη δαπάνη για το έργο συμβάλλουν και ιδιώτες.

Η Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή

Σε αίθουσα της Βιβλιοθήκης της Βρετανικής Αρχαιολογικής Σχολής, ο διευθυντής της κ. Ντέιβιντ Μπλάκμαν έκανε τον απολογισμό των αρχαιολογικών ανασκαφών και ερευνών της Σχολής τη χρονιά που πέρασε.

Στη Λακωνία έγινε η δεύτερη ετήσια έρευνα, στο αρχαίο θέατρο της Σπάρτης. Στόχος ήταν να διερευνηθεί η ύπαρξη τεκμηρίων για κινητή σκηνή στην πρώιμη φάση του υπάρχοντος θεάτρου. Η ανασκαφική έρευνα αποκάλυψε τη βάση του βόρειου και του νότιου τοίχου του κτηρίου της σκηνής (της σκηνοθήκης). Η κατασκευή ολοκληρώθηκε στην πρώιμη φάση του θεάτρου.

Στη Κνωσό έγιναν προπαρασκευαστικές εργασίες για την τοποθέτηση νέων στεγαστρών στη Βίλα του Διονύσου και τη διατήρησή των μουσικών.

Στη Νάξο, την αρχαία ελληνική αποικία της Σικελίας, έγινε δοκιμαστική ανασκαφή στον αρχαίο λιμένα, όπου ορισμένα τοίχια ανήκουν σε αρχαίες ναυπηγικές κλιμακώ, παρά το ύψος στο οποίο βρίσκονται σήμερα και την απόσταση τους από τη θάλασσα.

Επιφανειακές έρευνες έγιναν επίσης από μέλη της Σχολής στο Κανάλι του Ξέρση, στην Κούλαδα του Ευρώτα, στην Πραισό της Κρήτης, στην Αγία Κυριακή της Μήλου, στα Κάτω Φανά της Χίου, κ.α.

Όταν τα Μουσεία ταξιδεύουν

Στο Εθνικό Μουσείο Τέχνης της Καταλωνίας (MΝΑC) στη Βαρκελώνη, στην "Κιβωτό της ρομανικής τέχνης", όπως έχει χαρακτηριστεί, εγκαινιάστηκε στις 23 Μαρτίου 1999 έκθεση 60 βυζαντινών εικόνων της Συλλογής Αϊμίλου Βελιζέλι.

Μεταξύ των εικόνων έχει εκτεθεί και "Ο Χριστός του Πάθους -

Πιέτα με τρεις αγγέλους", του Δομινίκου Θεοτοκόπουλου.

Η έκθεση θα προσφέρει για πρώτη φορά στην Καταλωνία τη δυνατότητα να συνειδητοποιήσει την επίδραση της βυζαντινής τέχνης στη ρομανική ζωγραφική.

Κατά τη διάρκεια της έκθεσης, που θα παραμείνει στη Βαρκελώνη ως τις 6 Ιουνίου, θα δοθεί συνέντευξη από τη Βυζαντινή Χορωδία του Λυκούργου Αγγελόπουλου και σειρά διαλέξεων.

Θα ακολουθήσουν εκθέσεις της Συλλογής στη Νίκαια, στη Βενετία και στη Λισαβόνα.

Βρετανικές ανασκαφές

Με σκοπό τον προσδιορισμό των ορίων της αρχαίας πόλης, έγινε στην Πραισό της Κρήτης η τελευταία επιφανειακή έρευνα του Αύγουστο και το Σεπτέμβριο 1998, υπό τη διεύθυνση του δρος J. Whitely. Βρέθηκε απόβητος που χρονολογείται από την Αρχαϊκή ως την Ελληνιστική περίοδο. Επίσης βρέθηκαν, σε διάφορα σημεία, διάσπαρτα πολλά όστρακα. Επισημάνθηκαν τέλος τέσσερις μεγαλιθικές κατασκευές, προφανώς της Πρωίμης Μινωικής περιόδου. Η μεγαλύτερη αποκάλυψη ήταν ο προσδιορισμός της θέσης του Ιερού στην "τουρκική πηγή", κάτω από τη Νέα Πραισό, καθώς και πήλινης πλάκας και τα πολυάριθμα λυχνάρια, από τους αρχαϊκούς χρόνους ως τους ελληνιστικούς.

Τα έτη 1970 και 1982 είχε γίνει επιφανειακή έρευνα στην Αγ. Κυριακή της Μήλου. Η κύρια φάση κατοίκησης του χώρου φαίνεται να είναι η περίοδος της Ρωμαϊκρατίας, όταν η Μήλος γνώρισε περίοδο μεγάλης άνθησης.

Στα Κάτω Φανά της Χίου διαπιστώθηκε πως η θέση όπου βρίσκεται ο ναός του Απλόλλωνα έθεζε κατά την Πρωίμη Εποχή του Χαλκού. Ευρήματα πληροφορούν για χρήση του χώρου ήδη κατά την Κλασική και την Ελληνιστική εποχή, καθώς και κατά την Ύστερη Ρωμαϊκρατία και την Πρωίμη Χριστιανική περίοδο. Τα μικροσκοπικά πήλινα ανθρώπινα χέρια και πόδια από τις παλαιότερες ανασκαφές του Ιερού καθώς και τα ευρήματα της επιφανειακής έρευνας του 1997 οδηγούν στην πιθανότητα η λατρεία του Απόλλωνα στα αρχαία Φανά να είχε σχέση και με θεραπείες ασθενών.

Απολιθώματα ζώων 5 εκατομμυρίων ετών

Το καλοκαίρι του 1997, στην πεδιάδα του νομού Σερρών βρέθηκαν σκόρπια απολιθωμένα οστά

πολλών ζώων. Καμψοπαρδάεις, γαζέλες, αντίλοπες και κοντόσωμα άλογα με τρία δάκτυλα σε κάθε πόδι, μετά από κάποια φυσική καταστροφή, ίσως ηλιμύρια, παρουσιάζθηκαν και τελικά τα οστά τους μετατράπηκαν σε απολιθώματα.

Επισημάνοντες παλιοντολόγοι και αρχαιολόγοι του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης επισκέφθηκαν την περιοχή και, μετά από προκαταρκτική έρευνα τον περασμένο Αύγουστο, ανακάλυψαν έναν πραγματικό θησαυρό πανίδας. Η ηλικία της πανίδας υπολογίζεται πέντε με εννέα εκατομμύρια χρόνια πριν από σήμερα, στην εποχή του Ανωτέρου Μειόκαινου. Παρόμοια οστά είχαν βρεθεί στην Κρουσική Χαλκιδικής, στην περιοχή του Αζώου, στη Σάμο, στο Πέλαγος και αλλού. Τα ευρήματα θα βοηθήσουν τους επιστήμονες να συνθέσουν την εικόνα του περιβάλλοντος και του κλίματος της περιοχής εκείνης της εποχής. Θα μεταφερθούν στο Εργαστήριο Γεωλογίας και Παλαιοανθολογίας του ΑΠΘ, για να καθαριστούν και να συστηθούν, και αφού γίνει μελέτη και αξιολόγησή τους θα δημοσιευτούν τα αποτελέσματα στον διεθνή επιστημονικό τύπο.

Το Μουσείο της Μυτιλήνης

Εγκαινιάστηκε από την Υπουργό Πολιτισμού κυρία Παπαζώη το Αρχαιολογικό Μουσείο Μυτιλήνης, που στεγνάει αποκλειστικά την έκθεση των ευρημάτων μιας νέας "γενιάς" ανασκαφών, των σωτικών, αυτών που προκύπτουν από τις εργασίες βιολογικού καθαρισμού, από τα έργα ύδρευσης και οδοποιίας, ή από τη θεμελίωση οικοδομών μιας πόλης.

Το Μουσείο εξωτερικά θυμίζει έπαυλη. Η είσοδος είναι πολυτελής. Στην πρόση αίθουσα έχουν μεταφερθεί 190 τ.μ. ψηφιδωτά δαπέδων από διάφορες ρωμαϊκές επαυλεις, με παραστάσεις μονοδικής σημασίας, που αντανακλούν την ευμάρεια και την έρεση των κατοίκων του νησιού στην ποίηση.

Οι ανασκαφές συνεχίζονται ακόμη και τώρα, κάτω από δυσκολες συνθήκες.

Το υπόλοιπο έρχεται στο φως ανθίγει στην Ελληνιστική και κυρίως στη Ρωμαϊκή περίοδο της πόλης. Η Έφορος Αρχαιολόγος κ. Α. Αρχοντίδου έστησε την έκθεση όλων των ευρημάτων, προσπαθώντας να αποδώσει στους σύγχρονους κατοίκους της Μυτιλήνης κομμάτια από την πόλη τους, με στόχο να τη γνωρίσουν στον ιστορικό της διαδρομή της και να την αγαπήσουν. Εμβληματική μορφή της εποχής ο Λούκουλλος, ο μέγας κα-

λοφάγος στρατηγός. Η εντυπωσιακή αρχαία κτιπτή ιχθυοδεξαμενή, που βρέθηκε μπαμμένη με ένα, ποτήρια και όλα τα σκεύη της μαγειρικής και του φαγητού, είναι άγνωστο αν ανήκε στο στρατόπεδο του. Η Έφορος ετοιμάζει για το 2000 μια έκθεση αφιερωμένη στα "λουκούλλεια γεύματα", έκθεση με συνταγές και εδέσματα στη σύγχρονη Μυτιλήνη των καλοφραγδών. Γενικώς ο τρόπος της έκθεσης εντυπωσιάζει με ειδικά εφέ, και έχουμε την αίσθηση ότι μπαίνουμε σε στούντο και όχι σε μουσείο.

Μια άλλη έκθεση την αποτελούν τα ευρήματα των νεκροπόλεων, με όλα τα περιτέφια εσώδια, τα σενιά, τα αλφάστρα, τα μισροδοχία, τις νεκρικές κάλπες με τα οστά άθικτα, τις λαβίδες, τα νυστέρια και άλλα χειρουργικά εργαλεία.

Το νέο κτήριο του Αρχαιολογικού Μουσείου Μυτιλήνης διαθέτει και αίθουσα διαλέξεων, μεγάλο κυλικείο, και υπάρχει η πρόθεση να αρχίσουν για το κοινό εκπαιδευτικά προγράμματα.

Με τόλμη στην Μπιενάλε

Ο αρχιτέκτων κ. Χρήστος Παπούλιας προσκλήθηκε να συμμετάσχει στην κεντρική έκθεση της Μπιενάλε Τέχνης της Βενετίας, όπου καλείται να αναπτύξει τις τολμηρές προτάσεις του που αφορούν το "Εριχθόνειο Μουσείο της Ακρόπολης", ένα μουσείο-κρύπτη πάνω στην Ακρόπολη, και τα "Ανοιχτά Δωμάτια", δηλ. το υπόσκαφο μουσείο για τη στέγαση των γλυπτών του Πιστολέτο στη Λουμπλιάνα, αξιολογώντας την όχθη του ποταμού (Λουμπλιάνισσα).

Για το "Εριχθόνειο Μουσείο της Ακρόπολης" έχει προτείνει την κατασκευή που υπάρχουν μικρού μουσείου, τη διεξάγεται μεγάλη ανασκαφή που θα εκτείνεται κατά μήκος του Παρθενώνα, την αφαίρεση του υποδάμιματος, που είχε τοποθετηθεί την εποχή του Περικλέους για να επεκταθεί το πλάτωμα της Ακρόπολης, την αποκάλυψη του ψηλού τοίχου της θεμελίωσης του Παρθενώνα, που κατεβαίνει σε βάθος 14 μ., καθώς και την αποκάλυψη μηκηναϊκών καταλοίπων της Προκλασικής εποχής.

Ο κρυφός αυτός χώρος, κατάλληλα διαμορφωμένος, θα μπορούσε να στεγάσει σε πλατφόρμες τα γλυπτά του μουσείου. Μια πρόταση η οποία δεν θα πραγματοποιηθεί ποτέ, αλλά προέκυψε ως απάντηση του κ. Παπούλια στο διεθνή διαγωνισμό που είχε προκηρυχθεί παλαιότερα για την ανέ-

γερση του νέου Μουσείου Ακρόπολης.

Ύδρα: όχι στο ταϊμέντο

Τα μέλη του ΚΑΣ, η υπουργός ΥΠ.Π.Ο. και ο προεδρεύον στο ΚΑΣ γενικός γραμματέας του ΥΠ.Π.Ο., με ομόφωνη απόφασή τους, απέρριψαν την αίτηση Άγγλου επιχειρηματία να ανεγείρει 40 δωώρορες κατοικίες στην Ύδρα.

Ιστορικά διατηρήσια μνημεία έχουν κηρυχθεί οι οικισμοί Βλυχός, Μεγάλο Καμίνι, Μικρό Καμίνι, Και όλο το τοπίο της Ύδρας, πέρα από τη φυσική ομορφιά του, είναι και ιστορικής σημασίας, με αξιολογα αρχιτεκτονικά συγκροτήματα, ενδιαφέροντα από άποψη ελληνικής αρχιτεκτονικής και ελληνικής ιστορίας.

Η απόφαση αυτή του ΚΑΣ είναι μία ακόμη απόδειξη του αισθητήματος ευθύνης των αρχαιολόγων να διασώσουν την Ύδρα, που αποτελεί γρήση στους Ύδραϊούς, στους πολλούς φίλους και στην κοινή λογική, η οποία βέβαια δεν θασιάζει ένα πανέμορφο και παρθένο τοπίο για να ευδοκίμησουν επιχειρηματικά σχέδια.

Φουρνάκια 4000 ετών

Οι αρχαιολόγοι του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ανακάλυψαν στη Βόρεια Ελλάδα έναν προϊστορικό οικισμό 4000 ετών, με μπριζαριότα φουρνάκια. Τα ευρήματα αυτά θα βοηθήσουν τους επιστήμονες να συμπληρώσουν το παλι της προϊστορικής περιόδου στη Μακεδονία.

Ο οικισμός βρίσκεται στο Αρχοντικό Γιαννιτών και αποτελείται από πασσαλόπηκτα οικήματα, στα οποία διασώζονται πολλά στοιχεία από την καθημερινή εικόνα της ζωής των κατοίκων που έμεναν εκεί από το 2300 - 1900 π.Χ. Η ηλικία των ευρημάτων προσδιορίστηκε από τους ειδικούς επιστήμονες του Εργαστηρίου Αρχαιολογίας του Κέντρου "Δημόκριτος". Η περίοδος αυτή συμπίπτει με το τέλος της Πρωϊμής Εποχής του Χαλκού και είναι ελάχιστα γνωστή στη Μακεδονία.

Εκείνο που κίνησε το ενδιαφέρον των αρχαιολόγων είναι ο μεγάλος αριθμός πήλινων κατασκευών, που μοιάζουν με ανοιχτές εστίες, οι οποίες βρέθηκαν στα δάπεδα όλων των σπιτιών. Η εκτίμησή των αρχαιολόγων είναι ότι πρόκειται για φουρνάκια που εξυπηρετούσαν ανάγκες των κατοίκων, όπως ψήσιμο και βέρμανση, αλλά κυρίως χερσηρμολογιούσαν στα μαγειρεία.

Οι επιστημονικές μελέτες για πρώτη φορά την πυροτεχνολογία

των κατασκευών αυτών για να διερευνηθεί η μορφή και η χρήση τους.

Ο υπεύθυνος του εργαστηρίου "Δημόκριτος" κ. Γιάννης Μανιάτης και ο συνεργάτης του κ. Γιώργος Φακαρέλης συγκέντρωσαν δείγματα από τα τοιχώματα, και αφού τα μελέτησαν, διαπίστωσαν ότι οι θερμοκρασίες που αναπτύσσονται μέσα στα φουρνάκια δεν ξεπερνούν στις 600 βαθμούς Κελσίου. Κατά συνέπεια, ο κύριος ρόλος τους ήταν η μαγειρική και δευτερεύον η θερμανση.

Η συνέχιση των ανασκαφών θα δώσει την απάντηση στο μυστήριο της υπέρθεσης τριών ή τεσσάρων φουρνών σε ένα οικισμό. Τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι οι χρήστες τους γνώριζαν καλά την τεχνική της θερμομόνωσης, διότι στο δάπεδο ορισμένων οικισμών βρέθηκε υπόστρωμα από κομμάτια οπασμένων κεραμικών αγγείων, επικαλυμμένων με καθαρό πηλό και πάνω σ'αυτόν ένα λεπτό στρώμα αβεστοκονιάματος.

Χιλιάδες αρχαία

Επιτακτική είναι πλέον η δημιουργία ενός μεγάλου Μουσείου της Πόλης των Αθηνών, προκειμένου να στεγαστεί το θησαυρό των ευρημάτων από τις ανασκαφές που έγιναν στην πρωτεύουσα με αφορμή τα μεγάλα έργα. Το περίφημο Δημόσιο Σήμα, το νεκροταφείο των πρώην και των επιφανών της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, η Παλαιστρά του Λυκείου, το Βαλανέιο και 50.000 πολύτιμα ευρήματα είναι ο πρωτοφανής απολογισμός των ανασκαφών των τελευταίων ετών, από τις οποίες οι πιο σημαντικές είναι: η ανασκαφή της Παλαιστράς του Λυκείου και η ανασκαφή του Δημοσίου Σήματος, οι οποίες δέχονται τις συνεχείς προτιμές των αρχαιολόγων με έργα συντήρησης. Ωστόσο το περίφημο Λύκειο κινδυνεύει διότι η μελέτη διαμόρφωσης του χώρου που προκρίθηκε, μετά από διαγωνισμό, δεν προχωρεί λόγω έλλειψης κονδυλίων.

Δύο μεγάλες εκθέσεις, μία υπαίθρια το ερχόμενο φθινόπωρο σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο στην Πανεπιστημιούπολη του Ζωγράφου, και η άλλη στις αρχές του 2000, στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, που θα διαρκέσει δύο χρόνια, θα παρουσιάσουν μέρος από τα σημαντικότερα ευρήματα.

Όταν τελειώσουν αυτές οι εκθέσεις, θα αναρωτηθεί κανείς τι θα απογίνουν όλα αυτά τα ευρήματα, τα οποία φυλάσσονται σε αποθήκες, που είναι ήδη υπερπλήρεις.

Είναι παράλογο η πρώτη πόλη του κλασικού κόσμου να μην έχει

μουσείο για τα αρχαία της. Γι' αυτό έχει προταθεί να ανεγερθεί στην περιοχή της Ακαδημίας Πλάτωνος, όπου έχουν γίνει απαλλοτριώσεις παλιών σπιτιών από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Οι εκτάσεις αυτές μετατρέπονται από το Δήμο σε αναστρέψιμα πάρκα.

Η πρόταση, η οποία εντάσσεται στην προοπτική της Ολυμπιάδας του 2004, γίνεται από τη νέα Διευθύντρια Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού.

Με τη γλώσσα των συναισθημάτων

Εγκαινιάσθηκε στις 27 Μαρτίου 1999 από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κωστή Στεφανόπουλο το ανακαινισμένο εκθετήριο Μουσείο "Διονυσίου Σολωμού και επιφανών Ζακυνθίων".

Τα χειρόγραφα των *Ελευθερών Πολιορκημένων* και του *Γίνου εις την Ελευθερίαν* είναι το πιο σημαντικό και συγκινητικό έκθεμα.

Στις αίθουσες δεκάδες πορτρέτα: ο "φιλικός" Διονύσιος Ρώμας, ο Άγιος Διονύσιος από τη μεγάλη οικογένεια των Σιγούρων, ο ιστορικός Ερμάννος Λούντζης, η πρώτη πεζογράφος Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου, ο ποιητής Ούγκος Φωσκολός, ο πρώτος Έλληνας μουσουργός Παύλος Καράβης, ο Γρηγόριος Ξενόπουλος κ.ά.

Πρόκειται για ένα πολυαυλετικό μουσείο, που δημιουργήθηκε και συντηρείται από την ιδιωτική προσφορά, αφού δεν υπάγεται στο υπουργείο Πολιτισμού.

Ο πρόεδρος του Μουσείου κ. Διονύσιος Πυλαρινός αναφέρθηκε στις χορηγίες ιδιωτικών ιδρυμάτων, στον αρχιτέκτονα καθηγητή Διονύση Ζήβα, που προσέφερε τα σχέδια, στη λαογράφο Πόπη Ζώρα, που βοήθησε στη διαταγή των εκθεμάτων, κ.ά.

Το Μουσείο Σολωμού και επιφανών Ζακυνθίων έχει τη φιλοδοξία, εκμεταλλευόμενο τα πλεονεκτήματα της τεχνολογίας, να γίνει κέντρο προβολής και έρευνας του ζακυνθινού πολιτισμού. Πρόθεση φιλόδοξη, αλλά και ευγενική και ιερή και που έχει την επιδοκιμασία όλων μας.

Ένα κυκλαδικό ειδώλιο στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης

Το Ίδρυμα Κυκλαδικής Τέχνης (Cycladic Art Foundation: είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός με έδρα τη Νέα Υόρκη και έχει ως σκοπό την έρευνα, μελέτη, διάδοση και τη βαθύτερη γνώριση του κόσμου με τον κυκλαδικό και τον

αρχαίο ελληνικό πολιτισμό) δέχτηκε μια νέα δωρεά από τον Χρήστο Μπαστό, τον γνωστό συλλέκτη αρχαιοτήτων της Νέας Υόρκης.

Το νέο απόκτημα, το οποίο εκτίθεται ήδη στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, χρονολογείται γύρω στο 3200-2800 π.Χ. Είναι ένα μαρμάρινο ειδώλιο γυμνής γυναικείας μορφής, ύψους 10,2 εκ. Ανήκει σε ένα σπάνιο τύπο κυκλαδικής γλυπτικής, τον τύπο "Πλαστήρα", που πήρε το όνομά του από την ομώνυμη θέση στην Πάρο, όπου ο καθ. Χ. Ντομάρις ανακάλυψε το 1963 τέσσερα ειδώλια με αυτά τα χαρακτηριστικά.

Το μοναδικό ένδυμα της μορφής είναι το κωνικό κάλυμμα κεφαλής με οριζόντιες ραβδώσεις. Παρομοίω φερών ανδρικά και γυναικεία ειδώλια του τύπου "Πλαστήρα", Οι μεταγενέστεροι Έλληνες αποκαλούσαν αυτά τα καλύμματα κεφαλής "πίλους". Το νέο ειδώλιο του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης αποτελεί τεκμήριο για τη μετάβαση από τις νεολιθικές ογκώδεις "θέες" της νεολιθικής ειδωλοπλαστικής στις κομψές, ραβδένες μορφές των κυκλαδικών ειδωλίων.

Η ταυτότητα των κυκλαδικών ειδωλίων συνεχίζεται να αποτελεί ένα μυστήριο για τους αρχαιολόγους, ίσως να απεικονίζουν θεές ή μία Μεγάλη Μητέρα-Θέα, που προστάτευε τους Κυκλαδίτες στη ζωή και τους συνόδευε και στο θάνατο. Οι ομοιότητες με το ειδώλιο του Μουσείου προηγμένων περιόδων και με τη γλυπτική άλλων περιοχών (όπως οι νεολιθικές θέσεις στη Μ. Ασία) δείχνει τις επαφές των Κυκλαδιτών με γειτονικούς λαούς.

Κροκόδειλος στην Κρήτη

Ένας γλυπτός κροκόδειλος, ιδιορροφή ρωμαϊκού ναού του 2ου αι. μ.Χ., βρέθηκε στη Γόρτυνα της Κρήτης. Σύμφωνα με τη γνώμη του ανασκαφέα Αντ. Δί. Βίτα, πρόκειται για ναό που κτίστηκε ο Τ. Α. Παυλείου με στοιχεία αιγυπτιακά, για να θυμίζει πως είχε υπάρξει εχθρόν δημόσιο πρόσωπο στην Αιγύπτο. Ο ναός αυτός καταστράφηκε το 365 μ.Χ.

Συνύπαρξη φράγματος με μνημείο

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, σε συνεδρίασή του, ομόθυλη έθεσε το μεγάλο έργο υδραυλικής της Ρόδου, το οποίο χωρίζεται σε τρία σκέλη: το φράγμα και τη λεκανή συλλογής υδάτων, την εγκατάσταση διαληπτήριου και τον αγώγιμο διαστάζιο.

Ο αγώνας, μήκους 40 χιλιομέτρων, θα περνά κάτω από την Εθνική οδό. Αποφασίστηκε να γίνουν ανασκαφές και στα τρία σημεία, καθώς και κατά μήκος των αγωγών, να εξασφαλισθούν χώροι αποθήκευσης των ευρημάτων και, αν χρειασθεί, να παρεκκλιθεί ο αγωγός, στην περίπτωση που πέσει σε αρχαία.

Επίσης συζητήθηκε το θέμα του Γενί Τζαμί στη Μυτιλήνη, όπου ο δήμος θέλει να το αποκαταστήσει και να το χρησιμοποιήσει ως πολιτιστικό κέντρο. Αποφασίστηκε να επαχθεί το κτίσιμον των τρούλων και μελλοντικά να υποβληθεί μελέτη πλήρους αποκατάστασης.

Τρία παιδιά 500 ετών από τις Άνδεις

Τρεις μούμιες της περιόδου των Ίνκας ανακαλύφθηκαν από αρχαιολόγους σε ανασκαφές στην Αργεντινή. Οι μούμιες βρέθηκαν στην ίδια κατάσταση που ήταν όταν τα αποθέθηκαν, πριν από 500 χρόνια, σ' ένα ηφαίστειο των Άνδεων. Τα σώματα (δύο κοριτσιών και ενός αγοριού) πιστεύεται ότι είναι τα καλύτερα διατηρημένα από αρχαίο πολιτισμό που έχουν βρεθεί μέχρι σήμερα.

Ο αρχηγός της αποστολής ανέφερε ότι οι μούμιες θα βοηθήσουν τους ερευνητές να συκνενώσουν νέα στοιχεία, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του DNA. Η παγνίδια στο άκρο της οροσειράς των Άνδεων βοηθήσει στη διατήρηση των σωμάτων, όπως προκύπτει δε από ακτινογραφίες που έγιναν, υπάρχει ακόμη παγωμένο αίμα στις καρδιές και στους πνεύμονες, ενώ τα εσωτερικά όργανα διατηρούνται ανέπαφα.

Μαζί με τις μούμιες βρέθηκαν προσφορές στους θεούς των Ίνκας, όπως 35 αγαλματίδια από χρυσό και ασήμι, κοχύλια, καθώς και πλεκτά και κεντημένα υφάσματα, μακασίνια και αγγεία, που ορισμένα περιέχουν ακόμη φαγητό.

Η Χάλκινη Κόρη της Καλύμνου

Ένα από τα ωραιότερα αρχαιολογικά ευρήματα των τελευταίων χρόνων, η Χάλκινη Κόρη της Καλύμνου (που έφθασε στην Αθήνα την Πρωτοχρονιά του 1995 για να συντηρηθεί), μετά από 20 μήνες αφάλατσης μεταφέρθηκε στα εξειδικευμένα εργαστήρια συντήρησης μετάλλου του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Η κεφαλή της Κόρης έχει ήδη συντηρηθεί. Χρειάζεται όμως να γίνει μελέτη για την κατασκευή ειδικού μεταλλικού σκελετού, ώστε να μπορεί να σταθεί. Η Εφορεία Εναλίων

Αρχαιοτήτων ελπίζει ότι θα μπορέσουν να πραγματοποιηθούν φέτος οι έρευνες, σε βάθος 90-100 μ., για τον εντοπισμό της θέσης του πιθανού ναυαγίου, που έδωσε σημαντικά ευρήματα. Επειδή όμως πρόκειται για πολύ δύσκολο εγχείρημα, χρειάζεται σοβαρή οργάνωση και σχεδιασμός καθώς και σημαντική οικονομική υποστήριξη.

Ευρήματα στη Θήβα

Κατά τις εργασίες επέκτασης του Μουσείου Θηβών, βρέθηκαν σημαντικά αρχαία, όπως μοναδικό αμιγδωτό πρωτοελλαδικό μέγαρο, μεσοελλαδικό νεκροταφείο, ταφές σε πιθάρα καθώς και λείψανα μνηναϊκού τείχους.

Αν είχε προηγηθεί ανασκαφική έρευνα θα μπορούσε να αλλάξει η μελέτη του μουσείου και να έχει γυάλινο δάπεδο ώστε να είναι ορατά τα αρχαία. Όμως, υπό την πίεση της ενδοχόμενης απόλασης της κοινοτικής χρηματοδότησης αλλά και με πιθανό κίνδυνο καταστροφής των ευρημάτων, αποφασίστηκε η ανένεργη του μουσείου, με μικρές τροποποιήσεις στην αρχιτεκτονική μελέτη. Προηγουμένως θα ολοκληρωθεί με έντονους ρυθμούς η ανασκαφή. Μετά την ολοκλήρωσή της θα γίνει προσωρινή επίχωση των ευρημάτων ώστε να μην υποστούν βλάβες κατά τη διάρκεια των οικοδομικών εργασιών.

Κλοπή στο Μουσείο Ερέτριας

Από το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ερέτριας εκλάπη τμήμα ανάγλυφης επιτύμβιας στήλης της Κλασικής περιόδου, που απεικονίζει γυναίκα μορφή. Η κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού ενημερώθηκε αμέσως για το γεγονός και έγιναν όλες οι απαραίτητες ενέργειες.

Άγινωτο γλυπτό του Μιχαήλ Άγγελου

Η συντήρηση έργων τέχνης επιφυλάσσει πολλές εκπλήξεις. Έτσι πριν από λίγο καιρό, συντηρητές που φρόντιζαν ένα γλυπτό του Πάπα Ιουλιού του Β', στο ναό του Αγίου Πέτρου, αφού αφαιρέσαν ένα παχύ στρώμα σκόνης από το άγαλμα, διάβασαν το όνομα του Μιχαήλ Άγγελου. Η αυθεντικότητα του έργου είναι αδιαμφερίβητη, καθώς υπάρχουν γραπτά πιστοποιητικά που αποδεικνύουν ότι ο Μιχαήλ Άγγελος είχε συμφωνήσει να φτιάξει έξι αγάλματα για τον τάφο του Πάπα Ιουλιού. Το ταφικό μνημείο ολοκληρώθηκε σε 40 χρόνια διότι υπήρχαν διαφωνίες ανάμεσα στον

γλύπτη και τους παραγγελιοδότες. Όταν το 1507 ο καλλιτέχνης έφυγε από τη Φλωρεντία, χωρίς να έχει τελειώσει τη δουλειά του, ανέθεσε σε βοηθούς του την αποπρωτάση του έργου, λόγω του προχωρημένου της ηλικίας του.

Καταγραφή σταβικών χειρογράφων

Το Κέντρο Πολιτιστικών Μελετών "Άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος" Θεσσαλονίκης παραδίδει στους μελετητές της αρχαίας ελαφίτης φιλολογίας και ιστορίας επιπρόσθετο σταβικών χειρογράφων.

Το ερευνητικό αυτό έργο, το οποίο συντάχθηκε στη Ρωσία, ως διεθνής γλώσσα των σταβολόγων, διήρκεσε τρία χρόνια και παρουσιάζει καταγραφή των σταβικών χειρογράφων της αγιορείτικης πολιτείας. Στην καταλογιογράφηση, για πρώτη φορά τα σταβικά χειρόγραφα θεωρούνται ως ενιαίο σύνολο και παρουσιάζονται θεματολογικά με αλφαριθμητικό αντίστοιχο. Παράλληλα, τα χειρόγραφα δεν αναπροσώπωνται στο σύνολο της σταβικής αγιορείτικης παραγωγής (όλα ένα μεγάλο μέρος της). Αθωικά χειρόγραφα, διάσπαρτα σε βιβλιοθήκες, όχι μόνο σταβικών αλλά και ευρωπαϊκών χωρών, αποτελούν το 25-30% του συνόλου των αγιορείτικων χειρογράφων που έχουν διασωθεί, και μάλιστα των αρχαιότερων.

Βώμιος και ιστορική μνήμη

Η 18η Απριλίου κάθε χρόνο έχει οριστεί από την UNESCO και το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών ως Παγκόσμια ημέρα των μνημείων. Ο φετινός όμιλος εορτασμός αποκτά δραματική επικαιρότητα. Δεν είναι μόνο τα εκκαταρδόμεν ανδρώματα θύματα των νατοϊκών βομβαρδισμών. Χίλια τριακόσια μνημεία στις περιοχές του Κόσοβου, της Σερβίας και του Μαυροβουνίου απειλούνται άμεσα μαζί με τα κινητά εμβλήματα που βρίσκονται σε 140 μούσεια. Μετά τις καταστροφές που υπέστησαν σημαντικά μνημεία του Κοσσυφοπέδου, όπως το μοναστήρι της Γκραντόστια, το Σέστινε και άλλα, διεθνείς και εθνικοί φορείς, της Γιουγκοσλαβίας, απευθύνουν έκκληση για την τηρηση των διεθνών συμβάσεων που οφείλουν την προστασία της πολιτισμικής κληρονομιάς.

Στο πλαίσιο αυτής της επικαιρότητας το Ελληνικό τμήμα του ICOMOS συγκάλεσε, την 20ή Απριλίου, ημερίδα για τα μνημεία της Γιουγκοσλαβίας που κινδυνεύουν, έχοντας προσκαλέσει Γιουγκοσλάβους, Αλβανούς, Βουλγά-

ρους και Ρώσους εκπαιδευτικούς του ICOMOS, μαζί με τον πρόεδρο της Διεθνούς Επιτροπής "Μπλε Αστιάδα" για τα μνημεία που κινδυνεύουν.

Ηλεκτρονικός θησαυρός αρχαίου δράματος

Το πρόγραμμα ηλεκτρονικής τεκμηρίωσης του Αρχαίου θεάτρου, το οποίο αναφέρεται στις αρχαίες περιοχές της Μακεδονίας και της Θράκης, είναι μια σημαντική εργασία που εκπονείται στη Θεσσαλονίκη υπό την εποπτεία του καθηγητή Κλασικής Φιλολογίας Γρηγόρη Σηφιάκη και διεξάγεται υπό την αιγίδα του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας. Το πρόγραμμα φιλοδοξεί να συγκεντρώσει όλες τις πληροφορίες σχετικά με το αρχαίο δράμα, αρχίζοντας από το θέατρο στην Αθήνα τον 6ο αιώνα π.Χ. μέχρι την ύστερη αρχαιότητα και το πρώιμο Βυζάντιο.

Για τη Μακεδονία και τη Θράκη έχουν συγκεντρωθεί στο πληροφορικό σύστημα κείμενα και εικόνες για το θέατρο, τα μνημεία, τις θεατρικές πανηγύρεις κ.ά.

Το πρόγραμμα επιτρέπει στον χρήστη να αναζητήσει συγκεκριμένες πληροφορίες για τη θεατρική δραστηριότητα ανά τόπο, χρόνο, πρόσωπο, ή να ζητήσει τον συνδυασμό πληροφοριών βάσει ενός αριθμού παραμέτρων.

Αναζητώντας τις σκηνικές διδασκαλίες σε Μακεδονία ή Θράκη, διαπιστώνουμε ότι το διάστημα 420-320 π.Χ., στα χρόνια της βασιλείας των Αρχελάου, Φίλιππου και Κασσανδρού, το Διον, η Πέλλα και οι Αιγές αναδεικνύονται σε κέντρα θεατρικής δραστηριότητας, ωστόσο το αρχαίο ελληνικό θέατρο ζει κυρίως στα χρόνια του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Η επέκτασή του ολοκληρώθηκε τον προγράμματος στον υπολογιστικό της Ελλάδας και η έναρξη στο Διαδίκτυο είναι στους άμεσους στόχους, εφόσον βρεθούν οι απαραίτητοι πόροι, που αυτή τη στιγμή δεν υπάρχουν.

Μουσείο Κανελλοπούλου

Στη βόρεια πλευρά της Ακρόπολης στεγάζεται το μουσείο "Παύλου και Αλεξάνδρα Κανελλοπούλου", με εκθέματα που καλύπτουν χρονικά την περίοδο από την προϊστορία μέχρι σήμερα.

Σεχωριστή θέση στη συλλογή κατέχουν οι βυζαντινές εκθέσεις. Τα ανάκλιμα, 6.000 εκθέματα, καλύπτουν όλες σχεδόν τις φάσεις του Ελληνισμού.

Το 1973 εκτέθηκε η συλλογή

και το 1978 έγιναν τα επίσημα εγκαίνια του μουσείου, πρόσφατα δε εγκρίθηκε από το ΚΑΖ η επέκτασή του. Κατά συνέπεια, το μουσείο θα αναδιοργανωθεί και θα αποκτήσει τη μορφή και τη λειτουργικότητα ενός υπερασύγχρονου πολυχώρου. Θα δημιουργηθεί βιβλιοθήκη, χώρος εκδηλώσεων και θα καταρτισθεί ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα ώστε τα παιδιά, μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες, να έρχονται πιο κοντά στον Ελληνικό πολιτισμό.

Ευρήματα στην Αλεξάνδρεια

Ο Jean Yves Emeryeur, διευθυντής του Κέντρου Μελετών Αλεξάνδρειας, έδωσε διάλεξη στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών με θέμα "Αλεξάνδρεια και Αίγυπτος", στο πλαίσιο των εκδηλώσεων "Ελληνική αρχαιολογία χωρίς σύνορα".

Ο Γάλλος αρχαιολόγος, διάσημος για τις υποβρύχιες ανασκαφές γύρω από το Φάρο στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας, έχει περιωρίσει σειρά αγαλμάτων και αρχαιολογικών μνημείων, τα οποία απελευσύνταν από την αούδητη δόμησι της Αλεξάνδρειας. Η κύρια ενσχυολήση του σήμερα είναι η νεκρόπολη στη θέση Γκαμπάρι, τα σημαντικά ευρήματα της οποίας ήρθαν στο φως κατά τη διάρκεια κατασκευής μιας μεγάλης γέφυρας, και είναι κυρίως αγάλματα που έχουν φθαρεί από τη μακροχρόνια παραμονή τους στον θαλάσσιο πυθμένα. Ακόμα, το μέρσο που πρόκειται να κατασκευασθεί στην Αλεξάνδρεια, με κίνδυνο να εξαφανιστεί την ιστορία της πόλης αυτής, έδωσε το έναυσμα στην έρευνα ώστε με νέες τεχνικές (ηλεκτρομαγνητική κύματα) να εξετασθεί το υπεδάφος για να εντοπισθούν γρηγορότερα τάφοι και μνημεία.

Το νόμισμα είναι τέχνη

Στο Ίλιου Μέλαθρον, αρχιτεκτονικό έργο του Ερνέστου Τσιλερ και κατοικία του Γερμανού πρωτοπόρου της αρχαιολογίας Ερρίκου Σλήμαν, λειτουργεί το Νομισματικό Μουσείο.

Άριστα συντηρημένες οι τοιχογραφίες, τα τζάκια, οι επιγραφές. Στην εκθήση βλέπει κανείς οβελούς σαν σουβλές, τα πρώτα νομίσματα, άλλα, σπάνια νομίσματα, μήτρες νομισμάτων, εκατοντάδες ασήμνια ή χρυσά νομίσματα από διάφορους τύπους της Ελλάδας, τα πρώτα κέρδηλα.

Σε κάθε αίθουσα ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής έρναγει σε όλα τα εκθέματα. Διαφωτιστικά κείμενα είναι τυπωμένα με σκούρα γράμματα πάνω σε διαφανές πλε-

ξυγκλάς, για να μην εμποδίζουν τη θέαση του μνημείου. Η ιστορία του Νομισματικού Μουσείου ξεκινά το 1827. Το Ίλιου Μέλαθρον εγκαινιάσθηκε με μια λαμπρή δέηση στις 30 Ιανουαρίου 1881 και υπήρξε το σκάνδι της Αθήνας, από το οποίο πέρασαν οι νωυότερες προσωπικότητες εκείνης της εποχής. Χώρος και εκθέματα αποτελούν ένα ανεπανάλγητο σύνολο.

Ζει ο βασιλιάς Αλεξάνδρος

Ύστερα από πολλούς αιώνες, ο θρύλος για τον μεγάλο Μακεδόνα παραμένει ζωντανός, όχι μόνο γιατί τον θέλει να ζει και να βασιλεύει, αλλά γιατί η ζωή και τα έργα του πέσαν στην γραμματολογία, λόγια και λαϊκή, όλων σχεδόν των λαών της Ευρώπης και της Ασίας.

Η πρόσφατη έκδοση, για πρώτη φορά στα Νεοελληνικά, της μιστορομηματικής Βιογραφίας Αλεξάνδρου βίος, του Ψευδοκαλλιθέου, ξαναφωτίζει την επίδραση που είχε ο μεγάλος Μακεδόνας σε ολόκληρο τον γνωστό τότε κόσμο. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι το μιστορόμημα του Αλεξάνδρου είναι το πιο πολυδιαβασμένο κείμενο ανά τον κόσμο, μετά την Καινή Διαθήκη.

Η βιογραφία του κινείται ανά τους αιώνες και ανά τους λαούς και εμπλουτίζεται και με φανταστικά στοιχεία, εναντίον ο ίδιος ο Αλεξάνδρος μεταμορφώνεται ανάλογα με τις παραδόσεις και τις ανάγκες κάθε λαού. Συνολικά το μιστορόμημα του Αλεξάνδρου έχει μεταφραστεί σε 40 γλώσσες και εξακολουθεί να μεταφράζεται.

Ορθοδοξία και ζώδια

Βυζαντινός κώδικας από την Τραπεζούντα, με τον ζωδιακό κύκλο των 12 μηνών, φυλάσσεται στη Μονή Βασιλειού στην Αγίου Όρους.

Μέσα από ένα δημοσίευμα-έρευνα της βυζαντινολογίας κ. Χριστίνας Στέφαν-Καίση, αναδεικνύεται ο πραγματικός ρόλος των ζώδιων κατά την πιο έντονα θρησκευτική περίοδο του Βυζαντίου. Τα ζώδια είχαν σχέση με τις εποχές του χρόνου και τις αντίστοιχες αγροτικές εργασίες.

Οι περιπέτειες των αρχαιολογικών Εφορειών

Στο τρίμηρο συνέδριο που οργάνωσε το υπουργείο Πολιτισμού, επέστησαν για μια ακόμη φορά τα χρόνια προβλήματα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας.

Παρουσιάσθηκαν οι ανασκαφές, η πορεία των μεγάλων ανα-

σπληνικών εργασιών, οι αναστηλώσεις νεότερων κτιρίων, νέα κτήρια μουσείων κ.ά. Παράλληλα όμως εκτέθηκαν και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε Έσραδα: η έλλειψη επιστημονικού, τεχνικού και διοικητικού δυναμικού καθώς και η φανερά οικονομική απορία.

Η οικονομική ανέχεια των Εφορειών αναγκάζει τους αρχαιολόγους να μπουιν έναν πραγματικό αγώνα δρόμου για την εξεύρεση πόρων, παραμελώντας τη βασική υποχρέωσή τους, αυτή της επιστημονικής εργασίας.

Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου δεν έγινε λόγος για το τι θα γίνουν οι άπειρες αρχαιότητες που στοβαδίζονται στις ακατάλληλες αποθήκες των μουσείων. Στην ομιλία της η γενική γραμματέας του Υπ. Πολιτισμού, η οποία είναι και αρχαιολόγος, αφού τόνισε τη σημασία του εμπειρισμού των αρχαιολογικών χώρων, μόνο στο τέλος επισήμανε το καθήκον των αρχαιολόγων να παραδώσουν στις επόμενες γενεές δείγματα της επιστημονικής τους κατάρτισης.

Μικρή ανταπόκριση από το αναοιξιάτικο Βερολίνο

Ο επισκέπτης του αναοιξιάτικου Βερολίνου έζησε ρυθμούς ενός εντατικού προγράμματος οικοδόμησης. Νέα μουσεία κτιζόνται στην πόλη, σε αρμονία με άλλες σημαντικές αρχιτεκτονικές προτάσεις αναδιοργάνωσης των λειτουργικών της κέντρων. Το νέο Εβραϊκό Μουσείο, μια μεταλλική "κιβωτός" που θα εγκατασταθεί την επόμενη χρονιά, κτίστηκε στη θέση του παλαιού από τον Daniel Libeskind. Σε εξέλιξη βρίσκεται το πρόγραμμα συντήρησης των κτιρίων του Neues Museum καθώς και παρεμβάσεις στα υπολείμματα Μουσεία του συγκροτήματος Museumsinsel, Altes Museum και Pergamonmuseum, στο ιστορικό κέντρο του 19ου αιώνα. Σκοπός είναι να αναδειχθούν με σύγχρονες μουσειολογικές αντιλήψεις οι πολιτισμικές ενότητες των συλλογών αρχαίας τέχνης (Αιγύπτου, Μεσοποταμίας κ.λπ.) και να διευκολυνθεί η κυκλοφορία των επισκεπτών, σύμφωνα με την πρόσφατη πρόταση του Giorgio Grassi που επικράτησε στο διαγωνισμό του 1994. Αντίστοιχο έργο ολοκλήρωσε η ανένερση της νέας Gemäldegalerie στο Kulturforum, μεταγενέστερο μουσείοκά πυρήνια της πόλης, με τη συγκέντρωση της σημαντικότητας, συλλογής, ευρωπαϊκής ζωγραφικής από τον 13ο μέχρι τον 18ο αιώνα. Από τα γεγονότα της άνοιξης ήταν η αναδρομική έκθεση Max Ernst στη νέα Nationalgalerie

(5/3 έως 30/5/99), ενώ μικρές πνευλιές δόλα στις μόνιμες εκθέσεις αποτέλεσαν: η έκθεση για τα 100 χρόνια γεωμανικών ανασκαφών στη Μίλητο στο Pergamonmuseum και το αφιέρωμα στην ιστορία των ανασκαφών στην Tell-el-Amari στο Charlottenburg, στο περίβριο της αναεωμένης έκθεσης αιγυπτιακών αρχαιοτήτων.

Εκπαίδευση SOS

Το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του ΥΠ.Π.Ο. λειτουργεί από το 1985 σχεδιάζοντας και υλοποιώντας αρχαιολογικές εκπαιδευτικές εκθέσεις, προγράμματα και δραστηριότητες σε μουσεία, μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους της Αθήνας και της περιφέρειας, με αποδέκτες νεανικό κοινό, σχολικές ομάδες αλλά και ενήλικους.

Από την παρουσίαση της πρώτης αρχαιολογικής εκπαιδευτικής έκθεσης *Η Γέννηση της Γραφής*, το 1984, και μέχρι σήμερα, το ΤΕΠ του ΥΠ.Π.Ο. έχει καλύψει μεγάλη απόσταση: Εκθέσεις έχουν παρουσιαστεί στην Αθήνα και την περιφέρεια (Χανιά, Φλώρινα, Θεσσαλονίκη, Λήμνος, κ.α.) και εκπαιδευτικά προγράμματα έχουν συγκεντρώσει 12.000 συμμετέχοντες μαθητές το χρόνο. Το παραπάνω έργο πραγματοποιήθηκε και υποστηρίχθηκε με κάθε τρόπο από διεπιστημονική ομάδα στελεχών, τα οποία, απασχολούμενα με κάθε είδους εργασιακή κατοχύρωση, σχεδίαζαν και υλοποιούσαν, με όρους δημιουργίας και όχι διεκπεραίωσης, σε αντίθεση συνθήκες, έναν μακρόχρονο προγραμματισμό για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης στα μουσεία.

Παράλληλα, και το ίδιο το Κέντρο Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων λειτουργήσε για δώδεκα ολόκληρα χρόνια ως ιδιομορφία του δημοσίου τομέα, αφού κανένα θεσμικό καθεστώς δεν κάλυπτε τη λειτουργία και τις δράσεις του. Συγκεκριμένα, μόλις το 1997 — και με μια σειρά προπαθειών των εργαζομένων για να ενταχθεί η μονάδα οργανικά στο σώμα του ΥΠ.Π.Ο. — το Κέντρο μετετράπη σε Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων με το νόμο 2557/97.

Σήμερα, περισσότερο από ένα χρόνο μετά τη θεσμική κατοχύρωση της υπηρεσίας και τον μετοπιστημιασμό της σε Τμήμα της Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠ.Π.Ο., και

— παρά το κρίσιμο σημείο ανάπτυξης στο οποίο βρίσκεται το έργο του Τμήματος,
— παρά την ανάγκη για διεύ-

ρυνση του προσανατολισμού της μονάδας.

— παρά την κατ'επανάληψη δημοσία διατυπωμένη βούληση και τον σχεδιασμό του ΥΠ.Π.Ο. για ανάπτυξη εκπαιδευτικών.

— παρά το γεγονός ότι η ίδια η υπηρεσία έχει επανελημμένα βελιώσει πως οι εργαζόμενοι στο Τμήμα καλύπτουν πλήρως και διαρκείας ανάγκες.

το προσωπικό του Τμήματος, ύστερα από μια μακρά εργασιακή περίεπεια, βρίσκεται εργασιακά μετώρο, χωρίς να είναι σάρες αν αυτή η κατάσταση δημιουργήθηκε από επιλογή ή από ατυχίες συγκυρίας.

Η αποκτημένη τεχνογνωσία, το έργο που έχει παραχθεί, το κοινωνικό όφελος που προκύπτει από τη δυνατότητα της δωρεάν πρόσβασης μεγάλων μεριδίων κοινού σε μια σειρά μορφωτικές δραστηριότητες για την πολιτιστική κληρονομιά — όλα αυτά μοιάζουν να είναι μεγέθη αδιάφορα.

Photonykria 2000

Τον Δεκέμβριο του 1997, το Υπ. Πολιτισμού ίδρυσε το 'Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης', ως αυτόνομο τμήμα του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, με καλλιτεχνικό διευθυντή τον Άρη Γεωργίου. Το Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης βρίσκεται στη φάση συγκρότησης και δρομολόγησης προγραμματισμού. Οστόσο, μέρος του προγραμματισμού αυτού είναι υποχρεωμένο να "τρέξει" γρηγορότερα. Αυτό ισχύει για τη Φωτογραφική Σύγκληση — που βρίσκεται ενταγμένη στο διεθνές Φωτογραφικό Φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης, στις αμοιότητες διοργάνωσης του Μουσείου — για την οποία υποβλήθηκε σύστημα ανάθεσης, συλλήψης και υλοποίησης του προγράμματος Φωτοσυγκληση, κάθε χρόνο, σε διαφορετικό επιμελητή. Επιμελητής του προγράμματος για το 2000 ανέλαβε ο νικητής φωτογράφος, συγγραφέας και καθηγητής φωτογραφίας Κωστής Αντωνιάδης, ο οποίος θα αποκαταστήσει επαφή με τους εμπλεκόμενους στη διοργάνωση, απευθείας ή μέσω της γραμματείας του Μουσείου. Για επικοινωνία μαζί του: Φινιού 12, 112 53 Αθήνα, τηλ./Fax 01.8627 310/email: @otenet.gr.

Στη γραμματεία του Μουσείου επίσης, από Δεύτερα μέχρι Παρασκευή, στις ώρες 9.00-15.00, κα Μαρία Κοκορότσου.

Πολεοδομία και Αρχαιολογία

Συμπόσιο με θέμα: "Αστικός Σχεδιασμός και Πολιτιστικά Κοιτά-

ματα - Πολιτοδομία και Αρχαιολογία" οργανώθηκε στις 7 και 8 Ιουνίου 1999 στο Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών, υπό την αιγίδα των υπουργείων Πολιτισμού Ελλάδας, Γαλλίας και Ιταλίας, της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων Αθηνών ΑΕ και του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών.

Το Συμπόσιο αυτό είναι το πρώτο μιας σειράς συμποσίων που πρόκειται να γίνουν και σε άλλες πόλεις (Παρίσι, Ρώμη, Καρχηδόνα κ.ά.), και θα επεξεργασθεί ειδικότερα το θέμα των παρεμβάσεων στον Αιτικό και Ιστορικό Ιστό της Πόλης (αρχαιολογικοί χώροι, βιομηχανικοί αρχαιολογικοί χώροι κ.λπ.).

Στα πλαίσια του Συμποσίου θα γίνουν τρεις συζητήσεις Στρογγύλης Τράπεζας με θέματα:

1. Αρχαιολογικών Χώρος και Αιτικός Ιστός.
2. Ένταξη Αρχαιολογικών Χώρων στον Αιτικό Ιστό - Διεπιστημονική Συνεργασία.
3. Ένταξη Αρχαιολογικών Χώρων στον Αιτικό Ιστό:

- α. Υποδομές - Διαχείριση.
- β. Οικονομικές και Κοινωνικές Επιπτώσεις.

Ο άνθρωπος που ζωγράφισε ξανά την Κνωσό

Στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, σε συνεργασία με τη Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για τον εορτασμό των 100 χρόνων από τις πρώτες ανασκαφές του σερ Άρθουρ Έβανς στην Κνωσό, εγκαινιάστηκε η έκθεση για τη Μινωική Νυπογραφία, με τίτλο "Τοιχογραφία - Ένα διαβήτηριο για το παρελθόν.

Ο Μάρκ Κάμερον, πρωτοπόρος Άγγλος αρχαιολόγος, συντηρητής, ζωγράφος, μουσικός, ο οποίος πέθανε το 1984, εντυπωσιάσε με τις προτάσεις αποκατάστασης γνωστών τοιχογραφιών της Μινωικής Κρήτης, τις γέρες αρχειώσεως έρευνας, τα πειράματα, τις αναλύσεις, τις επιστημονικές μεθόδους, αλλά και προκάλεσε με τις πρωτότυπες ερμηνείες των τοιχογραφιών.

Η καινοτομία στην ερμηνεία του Μάρκ Κάμερον δεν είναι ότι οι πολυχρόνιες τοιχογραφίες της Κνωσού ήταν για ταπεταρία, αλλά ότι σε ολόκληρο το μινωικό ανάκτορο κυριαρχούσε ένα εικονογραφικό πρόγραμμα που αντανακλάσε την εννοια και ολοκληρωμένο σκοπό, όπως η εικονογράφηση μιας εκκλησίας.

Ο επιμελητής της έκθεσης, αρχαιολόγος Ντον Ίβι, τόνισε ότι το περισσότερα εκθέματα προέρχονται από την Κνωσό. Ο συνοδευ-

τικός κατάλογος είναι πολύ ενθουσιαστικός και αισθητικά άψογος.

Νέα εκθέματα στην Ακρόπολη

Στο ανακαινισμένο Μουσείο της Ακρόπολης, η υπουργός Πολιτισμού εγκαινίασε τα νέα εκθέματα: τη ζωφόρο του ναού της Αθηνάς Νίκης, η οποία εκτίθεται για πρώτη φορά, και τους Αρχαίους Ίππεις.

Όπως ανέφερε η προϊστάμενη της Εφορείας Αρχαιοτήτων, κ. Ισμήνη Τριάντη, η απόφαση για την καταβίβαση της ζωφόρου από το ναό και την αντικατάστασή της αναλύφωφ με ακριβή αντίγραφα από αυτό το μνημείο εληφθή επειδή τα γλυπτά της ζωφόρου είχαν εκτεθεί στις δυσμενείς ατμοσφαιρικές συνθήκες. Ο τρόπος έκθεσης της ζωφόρου έγινε σύμφωνα με την πρόταση του αναστηλωτή του ναού, Δημοσθένη Ζιρώ, πάνω σε ψηλά βόθρα, έτσι ώστε ο επισκέπτης να μπορεί να εκτιμήσει τη σύνθεση των γλυπτών του ναού (που θεωρείται ότι είναι έργο του Αγορακράτου), έτσι όπως ήταν τοποθετημένα στην αρχική τους θέση.

Οι εργασίες συντήρησης, πολλές από τις οποίες οδήγησαν σε συγκόλληση κομματιών των Ίππείων, έγιναν από το 1992 και μετά, με την ενεργό συμμετοχή της κ. Τριάντη, η οποία είναι η ψυχή του επιστημονικού έργου. Η παρουσίαση των εκθεμάτων είναι άρτια και καλαισθητή.

Η αποκάλυψη της Αρτέμιδας

Το ιερό της θεάς Αρτέμιδας καθώς και ένα κεφάλο αγάλμα της ίδιας θεάς εντοπίστηκαν τυχαία στην εκβολή του ποταμού Βαφύρα του Διού, στις ακτές της Περίας.

Στο αρχαιολογικό πάρκο του Διού, έκτασης 2000 στρεμμάτων, έχουν εντοπιστεί το ωδείο, οι βερέμες, ο χώρος με το ψηφιδωτό δάπεδο με παράσταση του θριάμβου του Διονύσου, καθώς και τα ιερά του Διός, της Ίσιδος, του Διονύσου και της Δήμητρας. Με τον εντοπισμό του ιερού της θεάς Αρτέμιδας ολοκληρώνεται η ενότητα των αρχαιολογικών πάρκων.

Σύμφωνα με τον καθηγητή Δημήτρη Παντεμαλί, που προϊστάται των ερεικών, το αγάλμα είναι αντίγραφο γνωστού τύπου αγάλματος της αθηναικής σχολής των ελληνιστικών χρόνων. Πρόκειται για την Άρτεμι Βαφύρια, προστάτιδα του ομώνυμου ποταμού. Άγαλμα της θεάς Αρτέμιδας είχε εντοπισθεί και παλαιότερα στον αρχαιολογικό χώρο του Διού, στο ιερό

της Ίσιδας. Εκεί η θεά παρουσιάζεται ως Άρτεμις Ελευθεία (φέρνει σε αίσιο τέλος τον τοκέτο).

Ήδη στο αρχαιολογικό πάρκο του Διού έχει διαμορφωθεί προβλήτα για την προσέγγιση μικρών σκαφών που θα οδηγούν τους επισκέπτες με πλωτά μέσα.

Η μεταφορά των Λεόντων της Δηλού

Έχει γίνει πλέον επιτακτική ανάγκη η μεταφορά των Λεόντων της Δηλού στο κλειστό μικρό Μουσείο της Δηλού. Δύο γραμμάτια την ώρα χάνουν από το βάρος τους κάθε φορά που φυσούν ισχυροί άνεμοι.

Πόσοι χρόνος θα χρειαστεί για την κατασκευή αντιγράφων ώστε να αποκατασταθεί το τοπίο και πώς θα δείχνουν αυτά τα αντίγραφα είναι θέματα ανοιχτά.

Οι Λέοντες της Δηλού είναι ανά δύο διαφορετικοί άλλοι στέκιον στρέφουν βαβηλινά την κεφαλή. Η μεθόδους της μεταφοράς στο Μουσείο, που πρότενε ο μηχανικός Κώστας Ζάμπας, θα διαρκέσει περίπου 15 μέρες και προβλέπεται επίπονο έργο.

Ψηλαφώντας το μύθο του Φιλίππου Β'

Αληθινή κομογονία συντελείται στο εργαστήριο συντήρησης της Βεργίνας, όπου έχουν αποθηκευθεί πάνω από 7000 σημαντικές αρχαιοτήτες αναμένοντας την ανέγερση του νέου Μουσείου Βεργίνας.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Ξαναζωγραφίζοντας την Κνωσό

Οι τοιχογραφίες των ανακτόρων της Κνωσού, όπως τις αναπαράστησε η επιστημονική γραφεία του Άγγλου αρχαιολογικού Μάρκ Κάμερον (1939-1984), είναι το θέμα της έκθεσης που οργάνωσε και φιλοξένησε το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης σε συνεργασία με τη Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή.

Υγτέρα από μετρίχρονη ερευνήση του κόσμου της προϊστορικής ζωγραφικής του Αιγαίου, με γνώμονα τις άριστα σωζόμενες τοιχογραφίες της Σαντορίνης, ο Μ. Κάμερον επεδίωξε να αποδώσει τις αποσπασματικά σωζόμενες τοιχογραφίες της Κνωσού μέσα από ο-

λοκληρωμένα σχέδια. Ξανασχεδιάσε με έντονα χρώματα την περιήρημη "Παριζιάνα", τους κροκοσουλλέκτες, συμπλήρωσε την τοιχογραφία με τους πιθήκους και τα πουλιά, την πομπή στο κλαμαστόσιο της Κνωσού κ.ά. Πενήντα αδημοσίευτα σχέδια και ιδεογραφήρες, ορισμένα αυθεντικά μινωικά αντικείμενα, η αναπαράσταση σε φυσικό μέγεθος του διακοσμητικού προγράμματος ενός μινωικού διαμπίου και επεξηγηματικοί πίνακες απαρτίζουν το υλικό της έκθεσης, που επιχειρεί να ερμηνεύσει τον μινωικό πολιτισμό. Η πρωτοτυπία στην ερμηνεία του Μ. Κάμερον είναι ότι οι πολύχρωμες τοιχογραφίες της Κνωσού δεν ήταν απλώς μια διακοσμητική ταπετσαρία, αλλά πολύ περισσότερο οι παραστάσεις απηχούσαν τις υπαίθριες θρησκευτικές τελετές και τις μεταφέρουν μέσα στα ανάκτορα. Πρόκειται βεβαίως για ενδιαφέρουσες, πλην όμως, τολμήρες εκδόσεις.

Η έκθεση ανοίγει τις πόρτες της για το κοινό στις 5 Μαΐου και θα διαρκέσει έως τις 5 Σεπτεμβρίου 1999.

Τα σχέδια του Μ. Κάμερον φιλοτέχνησε ο Βρετανός ζωγράφος Κ. Φίλιπ Μιντ και η επιμέλεια του πλούσιου καταλόγου της έκθεσης ανήκει στον αρχαιολόγο Κ. Ντον Ίβλι.

Έργα από την Κύπρο

Στην Πινακοθήκη του Ιδρύματος Περίδη, στη Γλυφάδα, εγκαινιάσθηκε, στις 28 Απριλίου, έκθεση κυπριακών αρχαιοτήτων.

Είκοσι τρία έργα αρχαίας τέχνης εκτίθενται για πρώτη φορά στην Ελλάδα ως ένδειξη τιμής για την επίσκεψη του βασιλιά της Σουηδίας Καρόλου XVI Γουστάβου και της βασίλισσας Σύλβιας στην Αθήνα. Τις κυπριακές αρχαιοτήτες είχε ανακαλύψει στην Κύπρο ο παππούς του, Γουστάβος VI Αδόλφος, φημισμένος αρχαιολόγος, ο οποίος ανέσκαψε κάθε χρόνο έξω από τη Ρώμη και ήταν ειδικευμένος στον πολιτισμό των Ετρούσκων. Από την πλευρά της Σουηδίας ήρθαν οσάδια πίνακες σύγχρονων Σουηδών ζωγράφων που τοποθετήθηκαν σε ειδικό χώρο της Πινακοθήκης.

Γκουέρινκα στην Αθήνα

Στα τέλη του ερχόμενου Σεπτεμβρίου θα εκθεθούν στην Αθήνα, στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, τα σχέδια και προ σχέδια της "Γκουέρινκα", του Πάμπλο Πικάσο, που βρίσκονται στο Μουσείο της Βασιλίσσας Σοφίας της Μοδρίτης. Σε ανταλλαγή, το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης θα εκθέσει στο Μουσείο της Μοδρίτης πενήντα ο-

κτώ ειδικά που χρονολογούνται από το 3200-2300 π.Χ.

Η πραγματική "Γκουέρινκα", με θέμα τους βομβαρδισμούς της ομώνυμης πόλης των Βάσκων και το θάνατο ορίων, διαστάσεων 7,80Χ8,80, δεν ταξιδεύει. Ενα αντίγραφο, σε κάπως μικρότερες διαστάσεις, θα δώσει μια εικόνα του έργου. Στην Γκουέρινκα, ο Πικάσο απόθεσε μια κραυγή του πνεύματος κατά της βίας, που αμέσως αναγνωρίστηκε ως παγκόσμιο σύμβολο και μήνυμα σ'ένα χαοτικό κόσμο.

Ο Πικάσο ήθελε να επιστρέψει το έργο του στην Ισπανία, μετά το θάνατο του Φράνκο. Σήμερα εκκρεμεί αίτημα των Βάσκων, προκειμένου να εκτεθεί το έργο στον τόπο που ενέπνευσε τον πίνακα.

"Οι μαθητές σχεδιάζουν - Οι χρυσοκόμοι υλοποιούν"

Την καλλιτεχνική σοδειά επιδοστών και μαθητών που παρακολούθησαν εκπαιδευτικά προγράμματα σχεδίασης κοσμημάτων φιλοξένηε κι εφέτος το Μουσείο Κοσμημάτων Ηλία Λαλαούνη στην καθεριωμένη ετήσια έκθεση με τίτλο "Οι μαθητές σχεδιάζουν - Οι χρυσοκόμοι υλοποιούν".

Μύθοι, παραδόσεις και θεωρίες γίνετο προσοδεία να μορφοποιηθούν σε περίτεχνα σχέδια, φτιαγμένα από παραδοσιακούς τεχνίτες και... καλφόπουλα.

Η φιλοδοξία των σεμιναρίων, που διοργανώνει κάθε χρόνο το Μουσείο Η. Λαλαούνη για μαθητές 6-18 ετών, είναι: η αρχαία ελληνική τέχνη και η ιστορία του κοσμηματος να γίνουν το φίλτρο της έμπνευσης και της δημιουργίας των παιδιών.

Ότι κόσμημα εκτίθεται είναι σχεδιασμένο από νέους και κατασκευασμένο από έμπειρους αργυροχρυσόκομους του Μουσείου. Πιθανόν τις επόμενες χρονιές να δοθεί και η χαρά της κατασκευής κοσμημάτων σε όσους νέους το επιθυμούν, μέσα από μια πιο συστηματική οργάνωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Μουσείου.

Το Βυζάντιο ταξιδεύει

Τη Δευτέρα 24 Μαΐου 1999 εγκαινιάσθηκε στο νεοϊδρυθέν Μουσείο Ελληνικών Αρχαιοτήτων της Μελβούρνης (Αυστραλία) έκθεση με θέμα "ερωτελεστία και Πίστη, Βυζαντινή Τέχνη και Θεία Λειτουργία". Η έκθεση διοργανώθηκε από τη Δύση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του ΥΠ.Π.Ο. σε συνεργασία με το Μουσείο Ελληνικών Αρχαιοτήτων.

Η έκθεση παρουσιάζει την πλαισίωση της Θείας Λειτουργίας από τα έργα της τέχνης κατά τη βυζαντινή και τη μεταβυζαντινή περίοδο. Ταυτόχρονα έκθεση την ευκαρία στο αυστραλιανό κοινό να γνωρίσει και να αποτιμήσει τα επιτεύγματα καθώς και την ιστορική συνέχεια και διάρκεια της βυζαντινής τέχνης. Ο χώρος είχε διαμορφωθεί έτσι ώστε να αντανακλά την κατασκευαστική ατμόσφαιρα που αρμόζει στα 46 αντικείμενα (εικόνες, λειτουργικά σκεύη και ιερατικά άμφια) που καλύπτουν χρονολογικά τον περίοδο από τον 9ο έως τον 19ο α.

Την έκθεση, η οποία θα διαρκέσει μέχρι την Κυριακή 28 Σεπτεμβρίου 1999, συνοδεύει διχλωσμός επιστημονικός κατάλογος.

Η αποκατάσταση των εικόνων

Μεγάλη έκθεση βυζαντινής ζωγραφικής, η οποία είναι η μεγάλη τέχνη της μεσαιωνικής Ανατολής, προγραμματίζεται για το 2001-2002 στο Βερολίνο και στη Βενετία. Διοργανωτής το Μουσείο "Υστερης Αρχαίας και Βυζαντινής Τέχνης του Βερολίνου και η πολιτιστική εταιρεία Zeitgeist. Η έκθεση έχει τη συμπαράσταση του Οικουμενικού Πατριάρχη Βασιλοχολοίου. Προσφάτως συνκλήθηκε στο Βερολίνο διήμεριδα προετοιμασίας της έκθεσης, η οποία θα παρουσιάσει από 250 εκθέματα, αποκλειστικά έργα ζωγραφικής, επιλεγμένα με πρωταρχικό κριτήριο την καλλιτεχνική ποιότητα.

Οι διοργανωτές ενδιαφέρονται να δείξουν κυρίως την ποιότητα της βυζαντινής ζωγραφικής και τις επιρροές της στην Ευρώπη, ιδίως την Ιταλία και τη Βόρεια Ευρώπη. Τα εκθέματα θα μαρτυρούν τα ταξίδια της βυζαντινής ζωγραφικής από την Πόλη έως το Ζι-ντι Νόβγκροντ, τη Βενετία και τη Γαλιονία, από τον 6ο ως το τέλος του 15ου αιώνα. Μεταξύ των ιδρυμάτων που θα δανειστούν έργα είναι η Πινακοθήκη Τιετακόφ και το Κρατικό Μουσείο της Μόσχας, το Μουσείο Βατικανού, το Μουσείο Μπενάκη, η Μονή Σνά και οι Μονές Κρήτης και Κύπρου. Άγνωστο παραμένει αν η έκθεση αυτή μπορεί να παρουσιαστεί και στην Ελλάδα.

Πρώτος σταθμός της έκθεσης για την Εποχή του Χαλκού στην Ευρώπη

Εγκαινιάσθηκε στις 12 Μαΐου, στους χώρους της Kunst- und Ausstellungshalle στη Βόννη, η έκ-

θεση "Θεοί και ήρωες της Εποχής του Χαλκού, η Ευρώπη στον καιρό του Οδύσσεια", που διοργανώθηκε με πρωτοβουλία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Συγκεντρώθηκαν συνολικά 250 έργα από 23 ευρωπαϊκές χώρες και 70 μουσεία, για να ζωντανέψουν τον πολιτισμό των λαών της ευρωπαϊκής ηπείρου από τα Ουράλια μέχρι τον Ατλαντικό και από τη Σκανδιναβία μέχρι τη Μεσόγειο, από το 2400 ως το 600 π.Χ. Ο μινωτικός χρυσός συνπαράγει με αυτόν της Βόρειας και της κεντρικής Ευρώπης, ενώ το άρμα του Ηλίου από τη Δανία πλαισιώνεται από αντίστοιχες εκδηλώσεις λατρείας στην κεντρική Ευρώπη και τη Μεσόγειο. Εργαλεία και σκεύη, πολύτιμα όπλα και πανοπλίες ηρώων ή βασιλιάδων μαρτυρούν την πρόοδο της μεταλλοτεχνίας. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην εμφάνιση της γραμμικής γραφής Β, πρώτης μορφής ελληνικής γραφής, ενώ η *Μιάδα* και η *Οδύσσεια* προβάλλονται ως τα πρώτα λογοτεχνικά κείμενα της Ευρώπης. Η ιδέα της έκθεσης αναπτύχθηκε με συνεργασία της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων του ΥΠ.Π.Ο., του Εθνικού Μουσείου Κοπεγχάγη, των γαλλικών φορέων Réunion des Musées Nationaux, l'Association Française d'Action Artistique, και της γερμανικής Kunst- und Ausstellungshalle. Η έκθεση θα φιλοξενηθεί στη Βόννη ως τις 22 Αυγούστου και έπειτα θα παρουσιαστεί στην Κοπεγχάγη, στο Παρίσι και στην Αθήνα.

Τα "Ελληνικά κοσμήματα" του Μουσείου Μπενάκη

Με αφορμή την παρουσίαση στις 17 Ιουνίου 1999 δύο νέων εκδόσεων: του Μουσείου Μπενάκη, *Ελληνικά κοσμήματα* από τις συλλογές του Μουσείου Μπενάκη, και της Αιμίλιας Γεωργαντά, *Διάτρητα. Τα διάτρητα χρυσά κοσμήματα* από τον 3ο έως τον 7ο αιώνα μ.Χ., εγκαινιάστηκε και η έκθεση "Ελληνικά κοσμήματα από τις συλλογές του Μουσείου Μπενάκη". Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 5 Αυγούστου 1999 και παρουσιάζει κοσμήματα από τον ελληνικό χώρο, από τους προϊστορικούς ως τους νεότερους ελληνικούς χρόνους, δίνοντας την ευκαιρία στο κοινό να θαυμάσει στην Αθήνα τα αντικείμενα της έκθεσης *Gold of Greece*, που είχε περιδουλειά πριν από μερικά χρόνια σε μουσεία της Αμερικής και της Ευρώπης. Παράλληλα, στους χώρους της έκθεσης θα λειτουργεί ένα ηλεκτρονικό κέντρο, εσωτερική παραγωγή του Μουσείου Μπενάκη, προφέροντας στο κοινό μια διαφορετική μορφή καταλόγου.

Τοιχογραφίες από το Κόσσοβο

Σαράντα μία τοιχογραφίες μοναστηριών από το Κόσσοβο εκτέθηκαν στο Ζάπτειο (4/5-4/7). Ξέφυγαν μέσα από τις βόμβες, λένε οι πληρωστές, με φορητή-ψυγεία.

Η έκθεση είχε προγραμματισθεί για τις 2 Απριλίου, πρόλαβε όμως ο πόλεμος και τα έργα μετά την Αθήνα θα ταξιδέψουν στο Ηράκλειο, τη Ρόδο, την Κέρκυρα, τη Θεσσαλονίκη και την Πάτρα.

Η έκθεση τελεί υπό την αιγίδα του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστοδούλου.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Το παρελθόν και το παρόν της λέπρας

Στις 26-31 Ιουλίου 1999 θα διεξαχθεί στο Πανεπιστήμιο του Bradford το 3ο Διεθνές Συνέδριο για την Εξέλιξη και την Παλαιοεπιδημιολογία των Μολυσματικών Ασθενειών (3rd International Congress on the Evolution and Palaeoepidemiology of Infectious Diseases) (=ICEPID-3), με θέμα: "Το Παρελθόν και το Παρόν της Λέπρας" ("Past and Present of Leprosy").

Το Bradford βρίσκεται στο κέντρο της Βρετανίας και η πρόσβαση σ' αυτό είναι εύκολη από τα κοινά αεροδρόμια του Manchester ή του Bradford Leeds, ή ακόμη και από το Λονδίνο με τρένο (3 ώρες) ή λεωφορείο (6 ώρες).

Σκοπός του Συνεδρίου είναι να φέρει σε επαφή ειδικευμένους επιστήμονες σε θέματα ανθρώπινης παλαιοπαθολογίας, παλαιοεπιδημιολογίας, ανθρωπολογίας και αρχαιολογίας, ιστορικής ιστορίας, κλινικής παθολογίας και διαγνωστικής βιολογίας, επιδημιολογίας και εξέλιξης μικροβίων.

Το διεπιστημονικό πρόγραμμα θα περιέχει ανακοινώσεις και πόστερ για τα ακόλουθα θέματα:

Microbiology and Evolution of Mycobacteriae.

Clinicopathology of Leprosy (including pathology, immunology, clinical presentation).

Skeletal diagnostic criteria, pathogenesis and palaeopathology of leprosy.

Epidemiology and palaeoepidemiology of leprosy.

Interaction between Leprosy and Tuberculosis.

Sociological reaction in the past and present (including treatment and leprosy hospitals).

Medical historical and skeletal evidence of European and Non-European leprosy.

Το Συνέδριο φιλοξενείται από το Calvin Wells Laboratory, Department of Archaeological Sciences, University of Bradford.

Οργανωτική Επιτροπή

Dr. C. A. Roberts - The Calvin Wells Laboratory, Department of Archaeological Sciences, University of Bradford.

Dr. Gy Palli - Dept. of Anthropology, Jozsef Attila University, Szeged, Hungary.

Prof. O. Dutour - Dept. of Anthropology-UMR 6578 CNRS, Université de la Méditerranée, Marseille, France.

Διοικητικός Οργανισμός: Mr John McIlwaine (Dept. of Archaeological Sciences, University of Bradford).

Πρόεδρος του Συνεδρίου: Dr. Keith Manchester (Bradford, UK).

Πρόεδροι της επιστημονικής Επιτροπής:

Prof. J. Cule (Cardiff, UK), Prof. M. D. Grmek (Paris, France), Prof. M. Lechat (Belgium), Dr. J. Mehta (Pune, India), Prof. D. J. Ormer (Washington, USA), Prof. Stanford (London, UK)

Επίσημη γλώσσα του Συνεδρίου είναι η Αγγλικά.

Για διδακαστικά θέματα απευθυνθείτε:

Mr John McIlwaine ICEDID-3 Department of Archaeological Sciences, University of Bradford, Bradford BD7 1DP, UK Tel: 0044 1274 235428, Fax: 0044 1274 235190, Email: J.J.McIlwaine@bradford.ac.uk

Για ακαδημαϊκά θέματα απευθυνθείτε:

Charlotte Roberts (διεύθυνση ως ανωτέρω). Tel: 0044 1274 233538, Fax: 0044 1274 235190, Email: c.a.roberts@bradford.ac.uk

H: Gyorgy Palli, Department of Anthropology, Jozsef Attila University

Egyetem u 2, Pf 660, H-6701 Szeged, Hungary

Email: palligy@bio.uszeged.hu

H: Olivier Dutour, Dept. of Biological Anthropology, CNRS UMR 6578

Université de Méditerranée Marseille, France

Email: Olivier Dutour@medecine.univ-mrs.fr

Για την Ελλάδα μπορείτε να απευθυνθείτε στην

Αναστασία Τσαλίκη, Μαρίας Χατζηκυριακού 117, Καλλιθήρη 185 39, Πειραιάς Τηλ.: 4510 863, Fax: 4515183

Dept. of Archaeological Sciences,
Calvin Wells Laboratory, University
of Bradford England

IB' Συμπόσιο Ιστορίας και Τέχνης

Στις 23-25 Ιουλίου 1999 οργανώνεται στη Μονεμβασία Συμπόσιο Ιστορίας και Τέχνης, με θέμα τη "Ζωγραφική της τελευταίας Βυζαντινής περιόδου". Την οργανωτική επιτροπή αποτελούν Έλληνες και ξένοι επιστήμονες διεθνούς κύρους. Πληροφορίες: κ. Χάρις Καλλιγά, Μονεμβασιώτικος Ομίλος, Μονεμβασία 230 70, Τηλ. 0732-61 264, 01-7210 526 και 7228 029 Fax: 0732-61781, 01-72523 66.

Το Σπίτι της Κύπρου

Τον Μάιο του 1999 σημαντικές εκδηλώσεις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος οργανώθηκαν στο Σπίτι της Κύπρου (Ηρακλείτου 10, Κολωναίκι, Αθήνα): 10 Μαΐου, Σεμινάριο Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αρχαιολογικού Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με θέμα: "Η μεσαιωνική Κύπρος μέσα από βυζαντινές και αραβικές πηγές, 11 Μαΐου: Διάλεξη του αν. κ.κ.κ. Κλας Αρχαιολογίας Παν. Κύπρου, Δημήτρης Μιχαηλίδης, με θέμα: Τα ψηφιδωτά της Κύπρου υπό το φως των νέων ανακαλύψεων, 24 Μαΐου: Διάλεξη του κ.κ.κ. Βάσου Καραγιωργή, στο πλαίσιο του ΣΤ' Κύκλου Ομιλιών "Ελληνική Αρχαιολογία χωρίς Σύνορα", με θέμα: Κύπρος.

Καύσεις νεκρών κατά την αρχαιότητα

Το έθιμο και η πρακτική της καύσης των νεκρών δεν απαγορεύει μόνο τη σύγχρονη κοινωνία. Καύσεις νεκρών συναντώνται παντού στην Ελλάδα από τη Νεολιθική εποχή, πρόσφατες δε έρευνες σε ορισμένα αρχαία νεκροταφεία αποκάλυψαν την ύπαρξη αποπεφρωτηρίων.

Το συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στη Ρόδο από 29 Απριλίου έως 2 Μαΐου 1999, με θέμα τις καύσεις στην Ύστερη Εποχή του Χαλκού και στην Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου, δίνει το λόγο στους αρχαιολόγους και ερευνητές. Τα κύρια θέματα είναι δύο: η καταγωγή της πρακτικής της καύσης και το τι ορίζεται ως καύση νεκρών. Οι ανακοινώσεις του συνεδρίου έδειξαν τη διάδοση της πρακτικής της καύσης στο χώρο και το χρόνο σ' όλη την Ελλάδα, μετά τη Μικηνηκή και έως τη Γεωμετρική

εποχή. Σε ό,τι αφορά τα αποπεφρωτήρια, συναντά κανείς στα αρχαία νεκροταφεία αρχαιολογικά υπολείμματα, τα οποία μπορούν να αναπαρασταθούν ως αποπεφρωτήρια όπου γίνονται αλληπαλλήλες καύσεις.

Οι σκοτεινοί αιώνες του Βυζαντίου

Μετά τη λαμπρή άνθηση των Γραμμάτων την εποχή του αυτοκράτορα Ιουστινιανού Α' (527-565) αρχίζει στο Βυζάντιο μια περίοδος δύομισιαιών αιώνων περίπου που χαρακτηρίζεται από απόλυτη έλλειψη κάθε λογοτεχνικής παραγωγής, έτσι ώστε να ονομασθεί η περίοδος από τον 7ο ως τα μέσα του 9ου αιώνα "Σκοτεινοί Αιώνες" του Βυζαντίου.

Ο 6ος αιώνας είναι η εποχή κατά την οποία φαίνεται ξεκάθαρα ότι η αυτοκρατορία αποκτάται οριστικά από την αρχαιότητα και το υποστερωματικό παρελθόν της. Επίσης, οι συνεχείς πόλεμοι, πρώτα με τους Πέρσες και έπειτα με τους Άραβες, ανείδξαν τον επαρχιακό, αγροτικό στρατό ως μία υγιή κοινωνική δύναμη, πάνω στην οποία στηρίχθηκε όλο το επισκοπικό ζήτημα του βυζαντινού μέσου κράτους.

Τη συγκλονιστική αυτή εποχή φώτισε το διεθνές Συμπόσιο που διοργάνωσε το Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών του Εθνικού Ιδρυσμού Ερευνών, σε συνεργασία με το Κέντρο "Σπύρος Βασιλείου Βρυώνης", για τη μελέτη του Ελληνισμού της Καλιφόρνιας των Ηνωμένων Πολιτειών. Το Συμπόσιο έλαβε χώρα στο αμφιθέατρο του Εθνικού Ιδρυσμού Ερευνών, στις 6-9 Μαΐου, και συμμετείχαν Έλληνες και ξένοι επιστήμονες από την Αμερική, την Αυστρία, τη Βρετανία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, τη Γουατεμάλα, τον Καναδά και τη Σουηδία.

BIBLIA

Μαρμάρινα λαϊκά τέμπλα της Τήνου

Αλέκος Ε. Φλωράκης
Εκδόσεις Τήνος, Αθήνα 1999

Για την τέχνη του μαρμάρου, τα τέμπλα αποτελούν τα πλέον σύνθετα και αντιπροσωπευτικά της έργα, κατά τον ίδιο τρόπο που το νησί της Τήνου αποτελεί το μέγιστο κέντρο της νεοελληνικής λιθογλυπτικής. Δεκαπέντε τέτοια λαϊκά

τέμπλα, χρονολογούμενα από τις αρχές του 17ου αιώνα έως την επικράτηση του νεοκλασικισμού το 19ο, δημοσιεύονται στο βιβλίο του κ. Φλωράκη, και ακόμη δύο ως παραδείγματα μετάβασης. Επιπλέον, εντοπίζονται και μελετώνται και αρκετές μαρμάρινες κατασκευές — εκκλησιαστικές και κοσμικές, εντός και εκτός Τήνου —, εφόσον προέρχονται από τα ίδια εργαστήρια των τέμπλων ή σχετίζονται μ' αυτά.

Το θέμα προεργάζεται πολυδιάστατα, όχι μόνο μέσα από τα μορφολογικά και τεχνοτροπικά δεδομένα αλλά και από παραμέτρους ιστορικές, τεχνοοικονομικές και κοινωνικές.

Η μελέτη τεκμηριώνεται από μεγάλο αριθμό φωτογραφιών και σχεδίων, και κατακλείεται από χωρητικά ευετηρία.

Μεταμορφώσεις του θεατρικού χώρου Πέτρος Μαρτινίδης

Εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 1999

Καθηγητής του Τμήματος Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης, ο συγγραφέας με το νέο του από βιβλίο καταφέρει να φωτίσει με αποτελεσματικό τρόπο ένα πρωτότυπο και σημαντικό ζήτημα που απασχολεί όχι μόνο τη θεατρική δράση αλλά και την αρχαιολογία.

Στον τόμο, με διαφωτιστική εικονογράφηση παρουσιάζεται και κριτικά σχολιάζεται η εξελικτική πορεία της αρχιτεκτονικής των θεάτρων στη Δύση, εγχειρίδια δύσκολο και πολύπλοκο, μια και απαιτεί από τον συγγραφέα και σαφή κριτική άποψη, απαιτήσεις που ο Π. Μαρτινίδης καλύπτει απόλυτα.

Νικ. Θ. Χαλβάρης
Καθ. Ε. Μ. Πολυτεχνείου

Η Μικρασία του Αγίου Κ. Μ. Σταματοπούλου

Φωτογραφίες: Λίζα Έβερτ
Εκδ. Ασπεριδούς-Λ. Έβερτ, Αθήνα 1998

Στο εισαγωγικό σημείωμα ο ιστορικός Κ. Σταματοπούλου γράφει: "Προσπάθησα να παρουσιάσω την υπερτριχλιμιάτη περιπέτεια του έθνους μας στην αντίπερα μικρασιατική ακτή, με όση αντικειμενικότητα επιτρέπει η συγκίνησή που προκαλεί το γεγονός". Πιστεύουμε ότι η προσπάθεια πέτυχε απόλυτως, μια και το βιβλίο συστηματικά παρουσιάζει την πορεία του ελληνισμού στα παράλια της Μ. Ασίας από τον 11ο αιώνα π.Χ. μέχρι τον 20ό, και τις τραγικές στιγμές της καταστροφής του 1922. Γρομμένα ελλήπια αλλά και με επι-

σπληνικότητα, τα κείμενα πλαισιώνονται με τις καλαίσθητες φωτογραφίες της Λ. Έβερτ, εικόνες τόπων, μνημείων και καθημερινού "βίου" σε χώρους άλλοτε πραγματικά παλλόμενοι από ζωή.

Η "ατμόσφαιρα" αποδίδεται και συλλαβίζεται από τον φάκο της Λ. Έβερτ με ψηλά αισθητικό αποτέλεσμα. Τι δουλειά της την έχουμε επανείν και σε παλαιότερα σημειώματά μας από τη θέση αυτή, όπως κάνομε και τώρα, μια και θεωρούμε ότι τέτοια βιβλία, εκτός των άλλων, προσφέρουν πολλά στην εθνική μας αυτογνωσία και γι' αυτό είναι αξία συγχρητηρών.

Νικ. Θ. Χολέβας

Ζητήματα Νεοελληνικής Γλυπτικής Δημήτρης Παυλόπουλος 'Εκδ. Ίδρυμα, Αθήνα 1998

Ένας νέος ερευνητής της ιστορίας της νεοελληνικής τέχνης, ο συγγραφέας του βιβλίου αυτού Δ. Παυλόπουλος, περιλαμβάνει στον τόμο που εδξώσε κείμενά του που έχουν δημοσιευτεί από το 1990-1996. Κείμενα ενδιαφέροντα, και στις περισσότερες περιπτώσεις με πολλά πρωτότυπα στοιχεία, τα κείμενα του Παυλόπουλου προσφέρουν στη γνώση μας πάνω στην νεοελληνική γλυπτική. Με αποτελεσματική εικονογράφηση, το πόνημα αποτελεί μια ξεχωριστή συμβολή στην ιστορία της νεοελληνικής τέχνης.

Νικ. Θ. Χολέβας

Έλληνες σκηνογράφοι- ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα

Επιμ. Ελένης Φεσσά-
Εμμανουήλ

'Εκδ. Τμήματος Θεατρικών
Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών-
Υπουργείου Πολιτισμού, Αθήνα
1999

Ένα σημαντικό βιβλίο, κατάλογος της ομώνυμης έκθεσης που σχεδιάστηκε από τις αρχιτέκτονες της Α' Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων του ΥΠ.Π.Ο., Βάνα Ρούση και Κική Οικονόμου, πάντα σε συνεργασία με την Ελ. Φεσσά, ψυχή της όλης προσπάθειας. Στο βιβλίο, που αποτελείται από 300 σελίδες, περιφέρονται κείμενα, όπως η εισαγωγή του Σπ. Ευαγγελάτου, ιστορικά και κριτικά άρθρα των Β. Πούχνερ, Κ. Γεωργιοπούλου και Ελένης Φεσσά-Εμμανουήλ, βιογραφικά σημειώματα 53 δημιουργών και επιλογή χαρακτηριστικών απόψεών τους για τη σκηνηκή πα-

ρουσίαση του αρχαίου δράματος.

Η Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ είναι αρχιτέκτον και επίκ. καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά είναι επίσης ακούραστη ερευνητρια της νεότερης αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς, με σημαντικό και πρωτότυπο δημοσιευμένο έργο. Έτσι και εδώ, μια ομάδα φοιτητών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, υπό την καθοδήγηση της, προχώρησε στη συλλογή, τη μελέτη και την επιλογή του ιδιαίτερα ενδιαφέροντος υλικού που περιλαμβάνεται στον αγκώδη τόμο.

Το μεγάλο κεφάλαιο της σκηνογραφίας και της ενδυματολογίας του αρχαίου δράματος, στη σκηνη του 20ού αιώνα ανοίγει επιπέδους, καλύπτοντας και το τόσο αισθητό και τερπασίο κενό στη σχετική βιβλιογραφία μας, έτσι ώστε η εμβιογραφία και επιμελέτρια της όλης προσπάθειας να μπορεί δικαίως να υψωθεί υπερίσχυση, όπως επίσης και οι κρατικοί φορείς που αγάλλασαν και συνέδραμαν αποτελεσματικά την όλη προσπάθεια: το Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Υπουργείο Πολιτισμού, αποδεικνύοντας ότι όταν υπάρχει βούληση, και γνώση, αλλά βεβαίως και αφιερωμένοι στο έργο τους ειδικοί επιστήμονες, προκύπτουν αποτελέσματα λαμπρά.

Νικ. Θ. Χολέβας

Μνημείο και Περιβάλλον Περιοδική έκδοση Θεσσαλονίκη 1999

Η περιοδική έκδοση *Μνημείο & Περιβάλλον* κυκλοφορεί το 5ο τεύχος της με τη συνεργασία: της Ελληνικής Εταιρείας για τη Διατήρηση του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (Παράστημα Θεσσαλονίκης) και της ΑΙΜΟΣ, εταιρείας για τη μελέτη της μεσαιωνικής αρχιτεκτονικής των Βαλκανίων και για την προστασία της. Το τεύχος αυτό περιλαμβάνει μελέτες που αφορούν τα προβλήματα συντήρησης των αρχαιολογικών χώρων και των χώρων γύρω από ιστορικά μνημεία.

Το 6ο τεύχος, που ετοιμάζεται, θα περιλάβει γενικότερα θέματα έρευνας, συντήρησης και διαχείρισης ενσθητών της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς καθώς και ζητήματα θεωρίας των αποκαταστάσεων.

Η συντακτική επιτροπή της έκδοσης αποφάσισε, μετά το 5ο τεύχος, να στρέψει την προσοχή της στη δυνατότητα προσέγγισης θεματικών κατευθύνσεων οι οποίες θα διαμορφώνονται ελεύθερα, με βάση και το ενδιαφέρον των συγγραφέων. Οι κατευθύνσεις αυτές είναι:

1. Ιστορική-αρχιτεκτονική α-

νάλυση μνημείων και ομάδων μνημείων.

Ειδικά θέματα: Προβλήματα έρευνας και διατήρησης της αρχιτεκτονικής του 15ου και του 16ου αι. (οθωμανικής ή χριστιανικής).

2. Θεωρητικά και ιστορικά ζητήματα αποκαταστάσεων/αναστυλώσεων. Ειδικά θέματα: πολιτική και διαχείριση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

3. Παθολογία μνημείων και υλικών των μνημείων (ξύλο, λίθος, πλίνθος, κονιάματα κ.ά.).

4. Έρευνα, συντήρηση και ανάδειξη ιστορικών κήπων και ανοικτών αρχαιολογικών χώρων.

5. Βαλκανικές μεσαιωνικές πόλεις: εξέλιξη, διατήρηση.

Οι οδηγίες συγγραφής κυρίων άρθρων και άλλων κειμένων δημοσιεύονται στις τελευταίες σελίδες κάθε τεύχους και επίσης διατίθενται από τα γραφεία της έκδοσης. Τηλέφωνο επικοινωνίας: 031 865 075, 031 829 793 (τηλ. & fax) και τηλ. 260 283.

Η Αρχιτεκτονική της "Μεταβασής" στην Αθήνα του Μεσοπολέμου

Νίκ. Θ. Χολέβας

'Εκδοση Libro/Αρχιτεκτονική-
Πόλης, Αθήνα 1998, σ. 102

Το βιβλίο αυτό, με θέμα τη μετάβαση της αστικής αθηναϊκής αρχιτεκτονικής από τον ακαδημαϊκό εκλεκτικισμό και το art nouveau των αρχών του 20ού αιώνα στο πρωτοποριακό Μοντέρνο Κίνημα της δεκαετίας του '30, έρχεται να πλουτίσει τη φτωχή ελληνική βιβλιογραφία.

Ο αρχιτέκτων και καθηγητής του Εθνικού Μετασβίου Πολυτεχνείου Νίκος Χολέβας δεν έχει μόνο πληθώρα δημοσιεύσεων πάνω στο κεφάλαιο αυτό της νεοελληνικής αρχιτεκτονικής. Είναι ουσιαστικά εκείνος που το ανοίγει, το 1974, και συμβάλλει έκτακτα αποφασιστικά στην ανίχνευση και τη διεύρυνση του με το διδακτικό, ερευνητικό και συγγραφικό του έργο. Στις σχετικές δημοσιεύσεις και τα βιβλία του ανήκουν οι πρώτες μονογραφίες Ελλήνων αρχιτεκτόνων του Μεσοπολέμου ("Ο Αρχιτέκτων Γεώργιος Κοντολέων", *Ζυγός*, 7/1974, "Αριστοτέλης Ζάχος", *Ζυγός*, 25/1977, "Ο Αρχιτέκτων Π. Ν. Τρέλεπης...", *Διακόσμηση*, *Διατριβή*, Α.Π.Θ., 1983/1974, "Ο Αρχιτέκτων Β. Γ. Τσαγρής...", 1987, *Εισαγωγή στο έργο του Αρχιτέκτονα Σωτηρίου Ι. Μαγιάλη...*, 1987, "Ο Αρχιτέκτων Κωνσταντίνος Κυριακίδης...", 1990, "Ο Αρχιτέκτων Άγγελος Ζιάγας...", 1991, "Αρχιτεκτονική και Αρχιτεκτονική στην Αθήνα του Μεσοπολέμου. Το έργο του Αρχιτέκτονα Νικ. Γ. Νικολαϊδη", *Αθ*

τόμο Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία από την Αρχαιότητα έως σήμερα. Η περίπτωση της Αθήνας, 1997), οι πρώτες προσεγγίσεις της αρχιτεκτονικής του art deco στην Ελλάδα, και το συγγραμμά του Η Αρχιτεκτονική του Μεσοπολέμου στα Βαλκάνια (εκδ. Φιλιππότη, 1994). Στο κεφάλαιο "Ελλάδα" αυτού του συγγραμμάτος ο Ν. Χολέβας προσεγγίζει το ευρύτερο θέμα της ελληνικής αρχιτεκτονικής των ετών 1900-1940, το οποίο επαναπαράγεται στην αθηναϊκή και πιο ερδεδικειμένη του εκδόση με το πρόσφατο βιβλίο του. Αυτή η μακρόχρονη, πολύμοχη και συστηματική εργασία του συγγραφέα του να εξεσφύσει μια εξέχουσα θέση στον βιβλιογραφικό πενήρο χώρο της αρχιτεκτονικής του ελληνικού Μεσοπολέμου, περί την οποία πρόσφατα πολλοί τυρβάζονται. Είναι, επίσης, σκόπιμο να τονιστεί ότι ο όρος "μεταβιβλική μορφολογία", που αναφέρεται στη γνήσια μετάβαση από τις συντάξεις της ιστορικής ρυθμιολογίας στο πρωτοποριακό κίνημα του Ελληνικού Μεσοπολέμου, είναι όρος τον οποίο πρωτοεισάγει ο συγγραφέας το 1983, με δημοσιευμένη επιστημονική του ανακοίνωση στο Παλαιό Συνεδρίο "Νεοκλασική Πόλη και Αρχιτεκτονική". Το Συνεδρίο είχε οργανωθεί από το Ξενοδοχείο Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής της Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με πρωτοβουλία του καθηγητή Γ. Π. Λαββα.

Η Αρχιτεκτονική της "Μεταβασης" στην Αθήνα του Μεσοπολέμου παρουσιάζεται μέσα από το έργο και τις απόψεις διακεκριμένων δημιουργών, οι οποίοι είχαν συνθέσει εκπαιδευτεί στις αρχιτεκτονικές Σχολές της Ευρώπης (Παρίσι, Μόναχο κ.λπ.) και της Κωνσταντινούπολης, ή ήταν απόφοιτοι της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, αφού η Σχολή Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ ιδρύθηκε μόλις το 1917. Πρόκειται κυρίως για τους ταλαντούχους αρχιτέκτονες Αλέξανδρο Νικολαΐδη (1844-1944), Σωτήριο Μαγιάση (1894-1966), Βασίλειο Κουρεμένο (1875-1957) και Εμμανουήλ Λαζαρίδη (1894-1961), δηλαδή αυτούς της παρισινής École des Beaux Arts, τους ελλεικτικιστές απόφοιτους της Σχολής Οραίων Τεχνών της Κωνσταντινούπολης: Κωνσταντίνο Κυριακίδη (1884-1942) και Νίκο Ζουμπουλίδη (1884-1962), τους νεοτεραιστές αρχιτέκτονες Γεώργιο Κοντογιάννη (1896-1952), Πάνο Ν. Τζελέπη (1894-1976), Αλέξανδρο Φωτιάδη (1894-1974) και τον συντηρητικότερο συνδεδεό του Γεώργιο Θεοδωρίδη (1889-1973), που σπούδασαν και οι τέσσερις στην École Spéciale d'Architecture του Παρισιού, τους γερμανοσπουδασμένους

αρχιτέκτονες Αριστοτέλη Ζάχο (1871-1939, Μόναχο, Στουτγκάρδη, Καρλρούη), Αριστοτέλη Βθάβη (1892-1972, Καρλρούη), Κώστα Κιτσιάκη (1893-1969, Βερολίνο) και Νικόλαο Νικολαΐδη (1892-1967, Μόναχο), τους απόφοιτους της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών του ΕΜΠ Δημήτριο Τοπούρα (1879-1953) και Ανδρέα Κριεζή (1887-1973), που σπούδασαν και αρχιτεκτονική (στην École Spéciale d'Architecture του Παρισιού, ο πρώτος, και στο Πολυτεχνείο του Μονάχου ο δεύτερος), και τον αρχιτεκτονότα πολιτικό μηχανικό Βασίλειο Τσαγρή (1882-1941).

Με γνώση, σαφήνεια, οικονομία λόγου και εύστοχη επιλογή παραδειγμάτων και εικόνων ο συγγραφέας σκιαγραφεί τη γοητευτική πορεία της αστικής αθηναϊκής αρχιτεκτονικής, από τον ακαδημαϊκό εκλεκτικισμό και το art deco της δεκαετίας του '20 προς τη λειτουργικότητα και τον ρασιοναλιστικό μοντερνισμό της δεκαετίας του '30. Στο τέλος του βιβλίου υπάρχει μια επιλογή βιβλιογραφίας, πολύ χρήσιμη τόσο για τους ερευνητές και τους ειδικούς όσο και για το ευρύ κοινό.

Η μικρή σε μέγεθος αυτή έκδοση προσκαλεί κάθε φίλο της αρχιτεκτονικής σε ένα ξεκούραστο ξεφύλλισμα, όπου άλλοι έχουν κάνει να θυμηθούν ή να συγκληθούν από την εύστοχη εικονογράφηση του, ενώ άλλοι, αμεσότερα ενδιαφερόμενοι (π.χ. αρχιτέκτονες, σπουδαστές της αρχιτεκτονικής, ερευνητές), προτρέπει σε μια προεκτική ανάγνωση ή του βοηθητικού ουσιαστικού της παραπέρα αναζητήσεις τους.

Ελένη Φεσού-Εμμανουήλ Δρ αρχιτέκτων-ιστορικός, επ. καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών

Σύναψη

Τριμηνιαία έκδοση

Σπουδής στην Ορθοδοξία

Εκδ. Σωτηρίου Νέλλα, Αθήνα 1999

Κυκλοφόρησε το τεύχος 68 του περιοδικού Σύναψη, το οποίο είναι αφιερωμένο στα διλήματα Βοηθικής και επιγυρεύει έναν διάλογο της ορθόδοξης θεολογίας με τη σύγχρονη βιογενετική και τα ζητήματα που αυτή θέτει, στέκοντας με σεβασμό απέναντι στα ποικίλα διλήματα της ανθρώπινης συνείδησης, προωθεί τον προβληματισμό και αποφεύγει τις συνταγές και τους αφορισμούς. Οι παράμετροι που αφιερώματος είναι: "Μεταμοσχεύσεις και εγκεφαλικός θάνατος" (Mark Andronikou), "Εθνοτικά διλήματα και Ορθοδοξία" (Fr. John Breck), "Ευθανασία" (Εμμ. Παναγόπουλος), "Η ζωή ως επι-

βίωση και ο θάνατος ως τραγωδία" (Πέτρος Γιατζάκης), "Ηθικοί προβληματισμοί στην αναπαράγωγή του ανθρώπου" (Αλ. Σταυρόπουλος), "Νομικές συνιστώσες" (Π. Νικολάου), "Επιδρομές ετεροδόξων θέσεων πάνω στην ορθόδοξη σκέψη για την υποβοηθούμενη αναπαράγωγή" (Β. Φανάρας), κ.α.

Εισαγωγή στη νεολιθική ειδωλοπλαστική

Λέια Ορφανίδη

Εκδ. Ακαδημίας Αθηνών, Αθήνα

1998

Το Κέντρον Ερεύνης της Αρχαιολογίας της Ακαδημίας Αθηνών εξέδωσε το "αργείο" της Νεολιθικής Ειδωλοπλαστικής στη νοτιοανατολική Ευρώπη και την ανατολική Μεσογεία. Το βιβλίο αυτό, στις 370 σελίδες του, μας ξεναγεί στο χρόνο και στο χώρο, γνωρίζοντάς μας τα πρώτα στάδια των πολιτισμών που αναπτύχθηκαν στην περιοχή που εξετάζει. Κάθε ειδικό που αναφέρεται δίνεται και σχεδιασμένο θαύματα από τη συγγραφέα. Πρωτότυποι χάρτες και συντηκτικές χρονολογικές πινακές, βοηθούν σημαντικά τον μελετητή της διαμόρφωση καθαρής εικόνας της Νεολιθικής εποχής ως συνόλου.

Η εικονογράφηση του Μεγάρου της Βουλής

Μιλτιάδης Παπανικολάου

Εκδ. "Τροχάλια", για τη Βουλή των

Ελλήνων, Αθήνα 1998

Οι αυξόμενες τοιχογραφίες στην εκτεταμένη ζωφόρο στην Αίθουσα Ελευθερίου Βενιζέλου της Βουλής αποτελούν το βασικό υλικό της έκδοσης, η οποία φιλοδοξεί να προβάλει τον καλλιτεχνικό διάκοσμο του Κοινοβουλίου ως πηγή της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, πέρα από την αισθητική τους αξία.

Πρόκειται για την καλλιτεχνική παραγωγή ξένων δημιουργών — κυρίως Γερμανών —, οι οποίοι έγραψαν στην Ελλάδα στα μέσα περίπου του 19ου αιώνα και επηρέασαν αποφασιστικά την ελληνική καλλιτεχνική δημιουργία.

Η καλοίσθητη αυτή έκδοση, που φέρει την υπογραφή του καθηγητή Ιστορίας της Τέχνης στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, κ. Μιλτιάδη Παπανικολάου, χωρίζεται σε τρία μέρη, με πλούσιο εικονογραφικό υλικό το καθένα: το πρώτο αναφέρεται στους εικονογραφικούς κύκλους, που έχουν ως θέμα την Ελλάδα του 19ου αιώνα (τοιογραφικό, ι-

στορικό, καθημερινή ζωή) το δεύτερο — και εκτενέστερο — μέρος περιέχει κυρίως τις τοιογραφίες του Μεγάρου της Βουλής, και το τρίτο περιλαμβάνει ντοκουμέντα της εποχής, εικόνες και έγγραφα.

A. M.

Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο Λάρισας Ενημερωτικό Δελτίο, 1999

Το έργο του Λαογραφικού Ιστορικού Μουσείου Λάρισας είναι σημαντικό στη διάρκεια των είκοσι πέντε χρόνων λειτουργίας του, που το καθιέρωσε μεταξύ των εξι μεγάλων λαογραφικών μουσείων της χώρας. Παρά τις δυσκολίες αποπεράτωσης του νέου κτηρίου, και γενικότερα τις δυσκολίες λειτουργίας του λόγω οικονομικών προβλημάτων, το μουσείο συνεχίζει το πολιτιστικό του έργο. Κυκλοφόρησε διγλωσσό ενημερωτικό πολύπτυχο, οργανώνει συνέδριο για τον Αλέξανδρο Ελλάδα τον Λαρίσιο, λόγιο ιατρό του 17ου αιώνα, και συνεχίζει τις εκδόσεις με διάφορα λαογραφικά θέματα, τις ειδικές Ενυγησίες, τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τις ειδικές εκδόσεις, καθώς και άλλες συναφείς δραστηριότητες που το καθιστούν ζωντανό οργανισμό τόσο στην τοπική όσο και στην πληρύτερη ελληνική κοινωνία. Το ενημερωτικό δελτίο κυκλοφορεί στα Ελληνικά και στα Αγγλικά.

Το Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο Λάρισας οργανώνει εκπαιδευτικό πρόγραμμα: "Μουσείο — ένα ταξίδι" για τους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και γενικότερα τους εφήβους. Στόχος του προγράμματος είναι να ξεναγήσει τους μαθητές στο θαυμάσιο κόσμο των Μουσείων και... στα παραδοκίμια τους και να τους ευαισθητοποιήσει σε θέματα ιστορίας και πολιτισμού. Για το πρόγραμμα έχει φτιαχτεί ένα εξειρισμένο, ευρηματικό και καλαίσθητο έντυπο.

Το Θέατρο στο Βυζάντιο Μάριος Πλωρίτης Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1999

Στο βιβλίο αυτό ο Μάριος Πλωρίτης έρευνα το βυζαντινό θεατρικό ζή. Παρά τη Εκκλησία καταδικάσει το θέατρο ως εφεύρεση του διαβόλου και πέτυχε να εδραιώσει την αρχαία τραγωδία, δεν μπόρεσε ποτέ να σφραγιστεί το στάδιο, να ακινητοποιήσει το σώμα και να νεκρώσει το παιχνίδι των μίμων — των ηθοποιών.

Τρεις κύριες μορφές θεάτρου διακρίνει ο συγγραφέας στο Βυζάντιο: το λαϊκό θέατρο των μίμων,

το λόγιο θρησκευτικό θέατρο και ένα είδος "δραμάτων", ποιητικό δηλαδή σε διαλογική μορφή, που προορίζονταν να ανάνυσση και όχι για σκηνική παρουσίαση.

Το θέατρο των μίμων, παρά τον κατατρεγμό της Εκκλησίας, υπήρξε δημοφιλέστατο. Έχοντας το δικό τους Άγιο προστάτη, τον Πορφύριο, η μοίρα των μίμων κλυδωνίζεται ανάμεσα στην εύνοια, την ανοχή και την παρανομία.

Το βυζαντινό θέατρο, ωστόσο, παρά την πλούσια κληρονομιά από την αρχαιότητα, δεν κατάφερε, λόγω των συνθηκών που επικρατούσαν στην αυτοκρατορία, να ξεπεράσει το στάδιο της εφηβείας.

Ελληνικό Τμήμα του Διεθνούς Ινστιτούτου Συντήρησης Ενημερωτικό Δελτίο, 1999

Το Ελληνικό Τμήμα του Διεθνούς Ινστιτούτου Συντήρησης Ιστορικών και Καλλιτεχνικών Έργων κυκλοφόρησε το τέταρτο ενημερωτικό του Δελτίο, που περιλαμβάνει κείμενα τεχνικά και κείμενα προβληματισμού του τομέα του.

Αρχαιολογική περιήγηση στο νομό Κιλίκης Θωμαή Σαββοπούλου Εκδ. ΤΑΠΑ, Αθήνα 1999

Ο νομός του Κιλίκης είναι ένας τόπος όχι τόσο γνωστός, όσο του αξίζει για τα αρχαιολογικά του ευρήματα και τα μνημεία του. Για το λόγο αυτό η έκδοση του βιβλίου *Αρχαιολογική περιήγηση στο νομό Κιλίκης*, με υπότιτλο "Από τα Προϊστορικά μέχρι τα Παλαιохριστιανικά χρόνια", είναι διπλά ευπρόσδεκτη.

Τον πολύτιμο αυτό οδηγό, ο οποίος κυκλοφορεί στα Ελληνικά και στα Αγγλικά, συνέθεσε η αρχαιολόγος Θωμαή Σαββοπούλου και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην έκδοση προέρχονται από τα αποτελέσματα των ανασκαφικών ερευνών της ΙΣΤ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης. Το βιβλίο αρχίζει με σύντομη επισκόπηση της αρχαιολογικής έρευνας στο νομό Κιλίκης, η οποία ξεκίνησε από Αγγλούς και Γάλλους που μετέβησαν στα συμμαχικά στρατεύματα κατά την περίοδο 1917-18. Η Ελληνική Αρχαιολογική Υπηρεσία δραστηριοποιείται στην περιοχή το 1936, με την ανασκαφή ενός καμαροσκέπαστου τάφου στην Ευρωπιά από τον Γ. Κοτζιά. Στη συνέχεια έγιναν ανασκαφές με πολύ σημαντικά ευρήματα. Τα δύο μέρη του βιβλίου

αφορούν στην Προϊστορική και την Ιστορική περίοδο. Για μεν την πρώτη, καταγράφονται οι τόποι όπου ενοπισηθήκαν οικισμοί και τάφοι, πράγμα που αποδεικνύει το πλούσιο πολιτισμικό παρελθόν του τόπου, για δε την ιστορική περίοδο τόποι, γεγονότα, ανασκαφές και ευρήματα, ενώ γίνεται προσπάθεια να διευκρινισθεί η ιστορική τοπογραφία του νομού.

Ο πλούσιος εικονογραφημένος τόμος κλείνει με ένα κεφάλαιο αφιερωμένο στη θρησκεία των κατοίκων της περιοχής, ενώ η έκδοση συνοδεύεται και από έναν καλοτυπωμένο χάρτη του νομού.

Αρχαιολογικές εκδόσεις του ΤΑΠ

Ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης κ. Πέτρος Θέμελης παρουσίασε την εκδοτική δραστηριότητα της Διεύθυνσης Δημοσιευμάτων του Ταμείου Αρχαιολογίου των Πόρων (ΤΑΠ). Το βιβλιοπωλείο του ΤΑΠ λειτουργεί επί σταθ της Πανεπιστημίου 57. Στόχος του ΤΑΠ είναι οι 20 εκδόσεις περίπου το χρόνο, αλλά που να είναι προσιτές στο κοινό, αναγνώσιμες, και να θύνησαν και στο εξωτερικό.

Τη χρονιά που πέρασε η Διεύθυνση Δημοσιευμάτων του ΤΑΠ έδωσε εκδόσει 14 βιβλία, από τα οποία τα τέσσερα είναι κατάλογοι εκθέσεων.

Ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου

Johann Gustav Droysen

Μετάφραση: Ρένος

Αποστολιδής

Σχολιασμός: Ρένος, Άρκος

και Στάντης Αποστολιδής

Τόμοι δύο, σσ. XXXVIII + 800

Εκδ. Τράπεζα Πίστεως, Αθήνα

Η Τράπεζα Πίστεως έχει εκδώσει το κλασικό, το αγέραστο έργο του Γιόχαν Ντρώζεν *Ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου*, το πιο ολοκληρωμένο έργο κείμενο για την ιστορία του Μακεδονικού Ελληνισμού, απόκτημα και πολύτιμη πηγή αναφοράς για κάθε βιβλιοθήκη. Πρόκειται για έκδοση, για την οποία απαιτήθηκε μακρά εργασία (πρώην ανθρώπων), ιδιαίτερα αξιοσημείωτη, απόλυτης ευσυνείδητης και όχι συνηθισμένη στα καθ' ύλην.

Η μετάφραση του έργου ζωντανά υποδειγματική. Ο πλουσιότερος σχολιασμός δείχνει ξεχωριστή φρονιμότητα, γνώση, κόπο αλλά και άνετο χεριαίο και γενναία παράθεση πλήθους στοιχείων. Στοιχείων που ενημερώνουν για τα τε-

λευταία πορίσματα της σχετικής επιστημονικής έρευνας, και εδραζόμενοι την ήδη δεδομένη αξιοπιστία του έργου.

Στο βιβλίο περιλαμβάνονται, εκτός κειμένων, και χάρτες της πορείας του Μεγάλου Αλεξάνδρου, των διαδόχων και των επιγυνών, καθώς και πίνακες.

Τέλος, η όλη τυπογραφική επιβλεψη αποτελεί πρότυπο δουλειάς, που αξίζει να προσεχθεί ιδιαίτερα (ή και να μελετηθεί στις λεπτομέρειές της) από κάθε γνώστη ή και απλώς ενδιαφερόμενο.

X.

Επανεκδόσεις του οίκου Παπαδήμα

Πολυάοι τίτλοι του εκδοτικού οίκου Παπαδήμα έχουν εξαντληθεί εδώ και καιρό. Ευτυχώς, για το αναγνωστικό του κοινό, φρόντισε για την σταδιακή τους επανεκδόση κι έτσι έχουμε τέσσερις επανεκδόσεις:

Γραμμική Β και συγγενικές γραφές

John Chadwick
Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα, 1999 Β' έκδοση

Ιστορία των Επτανήσων, από το 1797 μέχρι την Αγγλοκρατία. (Πρώτες διπλωματικές ενέργειες του Ιωάννου Καποδίστρια)

Ελένη Κ. Κούκκου
Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1999, Γ' έκδοση

Ο Δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων

Robert Flacelière
Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1999, ΙΒ' έκδοση

Γάμος, εταίρες και παιδεραστία στην αρχαία Ελλάδα

Carola Reinsberg
Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1999, Β' έκδοση

Αθηνών Αγγλίσια

Αλεξάνδρος Παπαγεωργίου-Βενετάς
Εδόσεις Ερμής, Αθήνα 1999

Με ένα εμπειριστατωμένο πλαίσιο σε πληροφορίες κεφάλαιο ξεκινά το βιβλίο αυτό που περιέχει επιλογή κειμένων των: Lange, Pueckler-Muskau, Ροϊδί,

Κυριακού, Κορδέλλα, Τσίλλερ, Μπίρη, Πικιώνη, Griswold, Δοξιάδη, Ζενέτου, Αργυροπούλου, Τσαρούχη, Λαίου, Ταυβάκη, Κακούλα, Καραπιστόλη, ασχολείται με "την εξέλιξη, τα προβλήματα και το μέλλον του αθηναϊκού τοπίου". Μέσα στις διακρίσεις περίπου οελίδες του το βιβλίο αυτό περιέχει, χάρη στη σωστή επιλογή κειμένων και την σαφή έκθεση των προβλημάτων, όσα στοιχεία μπορεί κανείς να επιθυμήσει για να καταλάβει τον σύνθετο χαρακτήρα της πόλης των Αθηνών.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Γαλαπτή ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Γνωρίζοντας την ευαισθησία που στα ελληνικά θέματα, σε παρακάτω να πληροφορηθείς τους αναγνωστές σου και όσον περισσότερο κόσμο μπορείς, σχετικά με μια πλεκτάνη που απλώνεται από ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες γύρω από την Ελλάδα.

Στις διακοπές του Πάσχα, φιλικό μου ζευγάρι από τη Γερμανία ήρθε στην Αθήνα με σκοπό να επισκεφθεί την Ελλάδα. Πριν ξεκινήσουν, ετοιμάστηκαν για διάφορες αρχαιολογικές επισκέψεις. Είχαν πάρει τουριστικό οδηγό και έναν **χάρτη της Ελλάδας** γερμανικού εκδοτικού οίκου. Χαζεύοντας τις διαδρομές που είχαν σχεδιάσει, είδα πως ο εν λόγω χάρτης περιείχε μόνο την κυρίως Ελλάδα, **με περικοπές**, και από τα νησιά μόνο την Κέρκυρα, τη Λήμνο, τις Σποράδες και τις Κυκλάδες.

Η Εσθήη και η Αλεξανδρούπολη, τα νησιά της Σάμου, της Χίου, της Μυτιλήνης, η Ικάρια και η Ρόδος **δεν υπήρχαν!**

Πήγα σε κεντρικό βιβλιοπωλείο της Αθήνας και βρήκα τον ίδιο χάρτη στα Αγγλικά. Και πάλι η Ελλάδα είναι "περιορισμένη". Για να επισκεφθεί κανείς τη Θράκη και τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου πρέπει να αγοράσει το **χάρτη της Τουρκίας!**

Δύσκολα πιστεύει κανείς ότι αυτό οφείλεται στην οικονομία χώρας. Μια σμίκρυνση και η ένταξη περιοχών σε πλαίσιο (όπως γίνεται σε όλους σχεδόν τους χάρτες, ακόμα και στους σχολικούς ατλαντές) λύνουν το πρόβλημα του χώρου.

Αυτόματα λοιπόν έρχεται η **απάντηση** η συμπλήρωση της Ελλάδας είναι ηβελημένη. Ο έγχρος, που δεν έχει λόγους να προβληματιστεί, αν δεν ενδιαφέρεται να επισκεφθεί τη βόρεια Ελλάδα δεν προσέχει καν πως ο χάρτης δεν περιέχει τη Θράκη. Το μάτι του συνηθίζει να βλέπει τα βόρεια όρια της Ελλάδας έως τη Μακεδονία. Τα δε νησιά του ανατολικού Αιγαίου, αν τα επισκεφθεί, θα συνδυάσει το ταξίδι του αυτό με την επίσκεψη των αρχαιοτήτων στα παράλια της Μ. Ασίας...

Οι καιροί είναι πονηροί. Αν δεν προσέξουμε και αν αφήσουμε τέτοιες ενέργειες κινδυνεύουμε να βρεθούμε προ εκπλήξεων. Δεν φρόνιμα να λέμε πως ο πολιτισμός μας είναι από τους αρχαιότερους, ούτε πως στη Θράκη μιλούσαν ελληνικά. Η Κύπρος παραμένει ζωντανό παράδειγμα.

Με εκτίμηση
Ιοάννη Τητηγιούλου
Ο χάρτης; copyright RV Reise-und Verkehrsverlag, Geo Data.

